

№ 54 (21067)

2016-рэ илъэс МЭФЭКУ

ГЪЭТХАПЭМ и 31-рэ

кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьугьотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

АР-м И ЛІЫШЪХЬЭ ИІОФШІЭГЪУ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Спортым гъэхъэгъэшхохэр щишІыгъэх директорэу Цэй Аслъэнчэрые.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан СССР-м ык и Урысыем язаслуженнэ тренерэу, спортымкІэ дунэе класс зиІэ мастерэу, олимпийскэ чемпионэу Владимир Максимовыр тыгъуасэ ригъэблэгъагъ.

ышІынхэмкІэ республикэм амалэу ІэкІэлъхэм, ащкІэ пшъэрылъ шъхьаіэхэм атегущыіагъэх. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх ликэм физическэ культурэмминистрэхэм я Кабинет хэтхэм ащыщхэр, Адыгеим и тет итхьаматэ игуадзэу Джар-Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Брыцу Рэмэзан, АР-м и ЛІышъхьэрэ министрэ-

Гандболым хэхъоныгъэхэр хэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр, Мыекъуапэ имэрэу Александр Наролиныр, респубкІэ ыкІи спортымкІэ икомимэкъо Юсыф, Мыекъуапэ игандбол бзылъфыгъэ командэу «АГУ-Адыифым» игенеральнэ

АР-м и Ліышъхьэ зэіукіэгъум пэублэ псалъэ къыщишІызэ, спортсмен ыкІи тренер ціэрыюм шіуфэс гущыіэхэмкІэ зыфигъэзагъ. ИцІыкІугъом Мыекъуапэ щыпсэугъэ Владимир Максимовыр Адыгеим зэрэщальытэрэр, шъхьэкlафэ зэрэфашІырэр, спортым ащ гъэхъагъэу щишІыгъэхэм уарыгушхон зэрэфаер республикэм ипашэ къыхигъэшыгъ.

 Гандболыр лъэгэпІэ инхэм нэзыгъэсыгъэхэм уащыщ, узэрешІэщтыгъэр, спортым еплъыкІэу, екІолІакІэу, фыщытыкізу фыуиіагьэр, непэ уиіофшІэн зэрэбгьэпсырэр щысэтехыпІ. О зыфэдэ къэмыхъугъэ спортсменхэм ясатыр пытэу къыІуагъ ТхьакІущынэ

— Олимпиадэ джэ-Аслъан. гунхэм текІоныгъэр къащыдэбхыгъ, тикъэралыгъо ихэшыпыкІыгьэ командэхэр бгьэсагьэх, ахэм хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр пчъагъэрэ аубытыгъэх. СССР-м ихэшыпыкІыгьэ командэ ухэтэу ешІэгъуи 172-мэ уахэлэжьагъ, къэлапчъэм Іэгуаор гъогогъу 699-рэ дэбдзагь, нэмыкі гьэхъагьэу уиіэр бэдэд. ЫпэкІэ къызэрэсІуагьэу, а зэкІэми тэ республикэм щыпсэухэрэм тарэгушхо. Узщыпсэугъэ Мыекъуапэ зэрэпщымыгъупшэрэм, республикэм игандболистхэм сыд фэдэрэ лъэныкъокІи уишІуагьэ къызэрябгъэкІырэм фэшІ тыпфэраз. О, уиІэпыІэгъукІэ гандбол командэу «АГУ-Адыифым» гъэхъагъэу и агъэхэм къафэдгъэзэжьыным тыщэгугъы. Спортым хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ, тиспортсменхэр лъэгэпІэ инхэм анэсынхэмкІэ амалэу ти-Іэр зэкІэ тэ етхьылІэщт.

В. Максимовым зызщигъэсэщтыгъэ Адыгэ республикэ СДЮШОР N 2-м ащ ыцІэ фаусын гухэлъ зэряІэр АР-м и ЛІышъхьэ къыІуагъ. Джащ фэшъокІэ физическэ культурэм ыкІи спортым хэхъоныгъэхэр ашІынхэм зиІахьышІу хэлъ Владимир Максимовым республикэм итын анахь лъапІэу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиюрэр фагьэшъошагь.

Тишъолъыр гандболым зыщиушъомбгъуным, хэхъоныгъэхэр ышІынхэм, командэу «АГУ-Адыифыр» дунэе лъэгапІэхэм анэсыным Урысыем ыкІи Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Джэнчэтэ СултІан и ахьышхо зэрэхэльыр зэlукlэгъум къыщыхагъэщыгъ. Европэм ыкlи дунаим ячемпионкэхэр, Урысые зэнэкъокъум тІогьогогьо хагъэунэфыкІырэ чІыпІэр къащыдэзыхыгъэ пшъашъэхэр ащ ыгъэсагъэх. Адыгеим испортсменки 4 Урысыем ихэшыпыкІыгъэ командэ хэтыгъ. А шэн-хэбзэ шІагьохэр тапэкІи лъыгъэкІотэгъэнхэ зэрэфаер АР-м и Ліышъхьэ къыіуагъ.

– Гандболым уащытекloным пае зэкІэмэ анахь шъхьа-Іэу щытыр сэнаущыгъэ зыхэлъ уиспортсменхэр бгъэхьазырынхэр ары. Адыгеим итренерхэм ІэпыІэгъу сафэхъуным сыфэхьазыр, ау спортым анахь мэхьанэшхо щызыубытырэр угу етыгъэу зыбгъэсэныр, текІоныгъэм уфэбэнэныр ары. Ащ фэдэ екІоліакіэм шіуагъэ къызэритырэр сэ сшъхьэкІэ сыушэтыгьэ. Спортым упыльыщтмэ, гъэхъагъэхэр пшІыщтмэ, джырэ уахътэм амалышіухэр щыІэх, ар бгъэфедэн фае, къыІуагъ Максимовым.

В. Максимовым джырэ уахътэм ыгьэсэрэ хъулъфыгьэ гандбол командэу «Чеховские медведи» зыфиlорэм хэт спортсменхэм аціэкіэ гандбол зэрешІэхэрэ Іэгуао АР-м и ЛІышъхьэ шІухьафтынэу къыфи-

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым тыри-

Нахь макіэ хъугъэх

Хэдзынхэм афэгъэхьыгъэ федеральнэ законым къызэрэдильытэрэм тетэу, хэдзынхэу мы ильэсым иІоныгьо мазэ щыІэщтхэм япэгьокІэу зы мандат хъурэ округэу Адыгеим иІэр нахь макІэ хъугъэ.

АР-м и Парламент изэхэсыгьоу гъэтхэпэ мазэм щыІагъэм Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэм афэгъэхьыгъэ законым ащ епхыгъэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэр щаштагъ. НахьыпэкІэ округхэр 27-рэ

хъущтыгъэхэмэ, джы 25-рэ ашІыгъ. Ащ елъытыгъэуи Къэралыгьо Советым — Хасэм идепутатхэм япчъагъи нахь макІэ хъущт. Джыдэдэм ахэр нэбгырэ 54-рэ мэхъухэмэ, Іоныгъо мазэм хадзыщтыр нэбгырэ 50.

Округхэр хэдзакІоу субъек-

тым исым ипчъагъэ телъытагъэу агъэпсых. Джы зы округым нэбгырэ мин 12 — 14 къызэлъиубытынэу ашІыгъ. Гъунапкъэхэм зэхъокІыныгъэу афашІыгъэхэр ары округхэр нахь макІэ хъунхэр къызыхэкІырэри. АР-м и Къэралыгъо Совет -Хасэм хэбзэихъухьанымкІэ, законостымкІэ ыкІи чІыпІэ зыгьэюышыажышы июфхэмкіэ икомитет итхьаматэ къызэри-ІуагъэмкІэ, Мыекъуапэрэ Мыекъопэ районымрэ округэу яlагъэхэр ары зырыз зыхагъэ-

кІыгъэр. Арэу щытми, участковэ хэдзэкІо комиссиехэм япчъагъэ зэрэ 264-у къэнэжьыгь. АР-м хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие къызэритырэмкіэ, хэдзакіоу пстэумкіи нэбгырэ 339486-рэ республикэм ис. Анахьыбэу зыдэсыр Мыекъуап, нэбгырэ 132291-рэ мэхъу. ЗихэдзакІохэр анахь макІэр Адыгэкъал, нэбгырэ 11999рэ зэрэхъурэр.

Джащ фэдэу политическэ партиеу хэдзынхэм ахэлажьэхэрэм процент анахь макіэу рагъэкъун фаери 5-м къэсэу къеlыхыгъ. НахьыпэкІэ ар проценти 7 хъущтыгъэ. Ащ ыпкъ къикІыкІэ Къэралыгъо Советым — Хасэм хэхьашт партиехэри нахьыбэ хъунхэ ылъэкІыщт. БлэкІыгъэ хэдзынхэм зэкІэмкІи политическэ партиеу 7 ахэлэжьэгъагъ. «Единэ Россиер», ЛДПР-р, «Справедливая Россия» зыфиlорэр ыкlи КПРФ-р ары проценти 7-м нахь мымакІэу изыгьэкъуи пхырыкІыгъагъэхэр. Мыхэм анэмыкІ у джыри политическэ партиехэу «Яблоко», «Коммунисты России», «Родина» зыфиlохэрэри мы илъэсым щы--нечжелех мехных трегительных примежения хэ зэралъэкІыщтыр Парламентым икомитет ипащэ къыхи-

Пэшіорыгъэшъ мэкъэтыным хэлэжьэнхэу нэбгыри 6-мэ зарагъэтхыгъ ялыкіохэр. Ащ. ыуж. іо зарагъэтхыгъ

Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынкІэ федеральнэ партийнэ мэкъэтынэу щыІэщтым и Адыгэ республикэ зэхэщэкІо комитет изэхэсыгъо гъэтхапэм и 29-м партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу Д. А. Медведевым и Регион общественнэ приемнэ щыкІуагъ.

ПэшІорыгъэшъ голосованием изэхэщэнкІэ «Единэ Россием» Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырымкІэ ыкІи АдыгеимкІэ и Федеральнэ уполномоченнэу, Къэралыгъо Думэм лъэпкъ ІофхэмкІэ и Комитет и Тхьаматэу Гаджимет Сафаралиевымрэ партием и Регион къутамэ исекретарэу Іэщэ Мухьамэдрэ зэјукјэр зэращагъ. Къэралыгъо Думэм идепутат апэрэ моделымкІэ пэшІорыгъэшъ голосованиер зэрэкІощтыр къафиІотагъ, Урысыем ицІыф пэпчъ участкэм къэкІонэу ыкІи ымакъэ ытынэу фитыныгьэ зэриІэр къыІуагъ. Парламентарием зэрэхигъэунэфы-

кІыгъэмкІэ, пэшІорыгъэшъ голосованиер «Единэ Россием» апэрэ зэрэзэхищэрэр. Партием хэтхэри, хэмытхэри ащ кандидатэу хэлэжэнхэ алъэкІыщт. Мэлылъфэгъум и 10-м нэс пъэІу тхылъхэр аІахыщтых. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, жъоныгъуакІэм и 22-м ыуж я VII-рэ зэІугъэкІэгъумкІэ Къэралыгъо Думэм зэхъокІыныгъэ инхэр фэхъущтых.

Іэщэ Мухьамэд регион зэхэщэкіо комитетым хэтхэм аціэ къыриіуагь. Ащ хэхьагьэх «Единэ Россием», партием дезыгьаштэхэрэм я Совет, «Молодой Гвардием», нэмыкі общественнэ организациехэм

яліыкіохэр. Ащ ыуж Іофыгьо зэфэшъхьафхэм ахэплъагъэх. Анахь Іофыгьо шъхьаlэу щытыгьэр пэшіорыгъэшъ голосованием хэлэжьэщтхэр тхыгъэнхэр ары.

ЗэкІэми зэдырагьаштэу Мыекъопэ къэлэ Советым идепутатитІνмэ: къэлэ сымэджэшым иврач шъхьа в игуадзэу Еленэ Любченкэм, гурыт еджапІэу N 3-м идиректорэу Хьатэгъу Нелли, Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союз иправление итхьаматэу Светлана Дорошенкэм, кіэлэціыкіу іыгьыпізу N 1-м ипащэу Светлана Папинам ащ фэдэ статус аратыгь. Ахэм апэкІэ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустемрэ Адыгэ Республикэм физическэ культурэмрэ спортымрэкІэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Муратрэ пэшІорыгъэшъ голосованием хэлэжьэнхэу атхы-

Шапхъэу пылъхэр къафаютагъ

Урысые Федерацием и Президент иунашьо диштэу, коммерцием ыкІи правительствэм ямыпхыгьэ организациехэм проектнэ ІофшІэнхэр агьэцэкІэнхэм ыкІи грантхэм афэгьэхьыгьэ зэнэкьокъухэм ахэлэжьэнхэм япхыгьэ Іофыгьохэм защытегущыІэгьэхэ семинар мы мафэхэм онлайн шІыкІэм тетэу зэхащагь.

Урысыем иобществэу «ШІэныгъ» зыфиюрэм грант программэхэмкіэ ипащэу Дмитрий Красновыр ары юфтхьабзэм кіэщакіоу иіагъэр.

Коммерцием ыкІи правительствэм ямыпхыгъэ общественнэ организациехэу республикэм щызэхащагъэхэри Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх. ЯшІэныгьэхэм защыхагъэхъощт онлайн семинарыр рамыгъажьэзэ АР-м и Общественнэ палатэ ипащэу Устэ Руслъан къызэlукlагъэхэм шІуфэс къарихыгъ. Мыщ фэдэ зэнэкъокъухэм чанэу ахэлажьэхэмэ, ащ текІоныгъэ къащыдахымэ, агъэцэкІэрэ ІофшІэным хэхъоныгъэхэр фашІынхэмкІэ мэхьэнэ ин зэриІэр къы-Іуагъ.

Коммерцием ыкІи правительствэм ямыпхыгъэ организациехэу республикэм итхэм зэнэкъокъум текІоныгъэ пчъагъэрэ къыщыдахэу къыхэкІыгъ. 2013-рэ илъэсым организации 7-у хэлэжьэгьагьэмэ ащыщэу 4-мэ грантхэр къахьыгъагъ. ЗэкІэмкІи сомэ миллиони 4,5-рэ къатІупщыгъагъ. ЦІыфхэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэныр ары проектхэр нахыыбэмкІэ зыфэгъэхьыгъагъэхэр. ГущыІэм пае, бзылъфыгъэхэм я Союзэу республикэм щызэхащагъэм миллионрэ мин 200рэ къафагъэшъуаши, Хьакурынэхьаблэ дэт интернатым чІэс кІэлэцІыкІухэу щыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцуагъэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъагъэх, джащ фэдэу жъэгъэузым цІыфхэр щыухъумэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ проектэу зэхащагъэми грант къылэжьыгъагъ.

КІэлэцІыкІу фонд зэфэшъхьафэу республикэм щызэхащагьэхэм, экологием, медицинэм,

щыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцогъэ цІыфхэм, зянэ-зятэ зимыІэжь кІэлэцІыкІухэм Іэпы-Іэгъу зэрафэхъущтхэ ыкІи нэмыкІ лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэхыгъэ проектхэр коммерцием ыкІи правительствэм емыпхыгъэ организациехэм къыкІэлъыкІорэ илъэсхэми агъэхьазырыгъэх, ау текІоныгъэ къыдахыгъэп. ПсэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым фэгъэхьыгъзуи бэ агъэхьазырырэр.

Нэужым УФ-м и Президент иунашъо диштэу, коммерцием ыкІи правительствэм ямыпхыгьэ организациехэм проект ІофшІэнхэр агъэцэкІэнхэм пае ашІэн фэе шапхъэхэр къафа-Іотагъ. Социальнэ мэхьанэ зиІэ проектхэр зэрэбгъэхьазырыщтхэм, ахэм мэхьанэу яІэм, шІуагьэу къапыкІырэм, джащ фэдэу проектым ибюджет зэрагъэпсыщтым ащагъэгьозагъэх. Зэнэкъокъум текІоныгъэ къыщыдэзыхыхэрэр къызэрэхахыхэрэм, ахэм нэужым Іоф зэрадашІэрэм, ахъщэр къазэрэратыщт шІыкІэм, ар зыпаlуагъэхьан алъэкІыщтым ыкІи нэмык лъэныкъохэм онлайн шыкІэм тетэу шъолъыр зэфэшъхьафхэм яліыкохэр ащагъэгъозагъэх.

Зэнэкъокъум хэлэжьэнхэм пае коммерцием ыкlи правительствэм ямыпхыгъэ организациехэм анахь макlэми илъэсрэ Іоф ашlэн фае. Грантыр къаратыным пае организацие зэфэшъхьафхэр зэгохьанхэ алъэкlы. Урысыемкlэ ныбжыкlэ, студенческэ отрядхэм, шlэныгъэм фэгъэхьыгъэ обществэхэм текlоныгъэ къыдахэу бэрэ къыхэкlы.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Зэхэщэгъэ бзэджэшІэ купхэм ахэхъуагъ

Адыгэ Республикэм ихэбзэухьумэк о къулыкъухэм япащэхэр зыхэлэжьэгъэхэ координационнэ зэхэсыгъо джырэблагъэ щы Гагъ. Ар зэрищагъ АР-м ипрокурор шъхьа Гэу Василий Пословскэм.

хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ иминистрэу Александр Речицкэр, УФ-м щынэгъончъэнымкІэ федеральнэ къулыкъум и Гъэ-ІорышІапІэу АР-м щыІэм ипащэу Олег Селезневыр, УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэІорышІапІэу Адыгеим щыІэм ипащэу Александр Глущенкэр, хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэ игуадзэу Къонэ Азэмат, бзэджашІэхэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэнымкІэ федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипащэу Сергей Клюй, нэмыкІхэри.

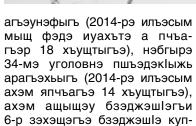
Зэхэсыгьом зыщытегущы!энхэу агьэнэфагьэр зы lофыгьу: зэхэщэгьэ бзэджэш!э купхэм ябэныгьэным ыльэныкьок!э Адыгэ Республикэм ихэбзэ-

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх ухъумэкіо къулыкъухэм 2015-Р-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ рэ илъэсым Іофэу ашіагъэм инистрэу Александр Речиц- изэфэхьысыжьхэр.

— Криминальнэ, уголовнэ бзэджэшІагьэхэр зезыхьэхэрэм нахьыбэрэмкІэ наркотикхэр ащэх, ахъщэ нэпцІхэр ІуагьэкІых, къэралыгьо ыкІи муниципальнэ мылькум аІэ хальхьэ, джащ фэдэу ашъхьэ ифедэ епхыгъэ бзэджэшІэгъэ зэмылІэужыгьохэр зэрахьэх, — къыІуагъ пэублэм Адыгэ Республикэм ипрокурорэу Василий Пословскэм.

Зэхэщэгьэ бзэджэшlэ купхэм апэшlуекlогъэнымкlэ AP-м ихэбзэухъумэкlо къулыкъухэм игъэкlотыгъэ хэушъхьафыкlыгъэ lофтхьабзэхэр зэрахьэх.

2015-рэ илъэсым республикэм ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэм мыщ фэдэ купхэм бзэджэшІэгъэ 33-рэ зэрахьагъэу

2015-рэ илъэсым нэбгырэ 27-мэ алъэныкъокіэ къызэіуахыгъэ уголовнэ Іоф 20-мэ Адыгэ Республикэм ихьыкумхэр ахэплъагъэх.

хэм къапкъырыкІыгъэх.

— Мы аужырэ илъэсхэм зэхэщэгъэ бзэджэшІэ купхэм зэрахьэгъэ бзэджэшІагъэхэм япчъагъэ хэпшІыкІэу хэхъуагъ.

Ащ фэдэхэм шlуагъэ къытэу апэшlуекlогъэнымкlэ гумэкlыгъоу къэуцухэрэр ыкlи пэрыохъу къытфэхъухэрэр дэгъэзыжыыгъэнхэм фэшl къулыкъу зэфэшъхьафхэр зы унэшъо гъэнэфагъэм, зы еплъыкlэм тыкъыфэкlон фае, — къыlуагъ AP-м ипрокурор.

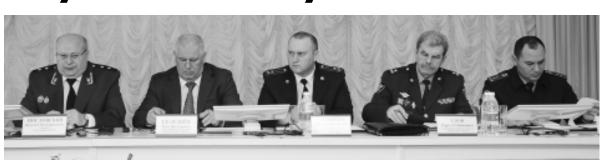
Зэхэсыгьом гумэкІыгьоу къыщаІэтыгьэхэм къапкырыкІызэ, зэхэщэгьэ бзэджэшІэ купхэм апэшІуекІогьэнымкІэ хэбзэухьумэкІо къулыкъухэм шІуагьэ къытэу яІофшІэн зэрэзэхащэн фаер пытагьэ хэльэу къари-Іуагь В. Пословскэм.

Ащ къызэриІуагъэмкІэ, мы

лъэныкъомкіэ уголовнэ ыкіи оперативнэ учетым яіофхэм къафэгъэзэжьыгъэн, оперативнэ-лъыхъун іофтхьабзэхэмкіэ гухэлъэу щыіэхэр лъыгъэкіотэгъэнхэ, бзэджэшіагъэхэр икъоу къыхэгъэщыгъэнхэ, зытефэхэрэм пшъэдэкіыжь ягъэхьыгъэн фае.

Хэбзэухъумэкlо къулыкъухэм хэукъоныгъэу ашІыхэрэр дэгьэзыжыгъэнхэм фэшІ гьэлъэшыгъэ шІыкІэм тетэу прокуратурэр алъыплъэн ыкІи ведомственнэ уплъэкІунхэр зэхащэнхэ фаеу АР-м ипрокурор шъхьа! Э. Пословскэм зэхахьэм къыщи!уагъ.

КІАРЭ Фатим.

«Адыгэ макь» Гъэтхапэм и 31-рэ, 2016-рэ илъэс

ТхэкІо, публицист, общественнэ ІофышІэ цІэрыІоу Хьашіуціэ Мыхьамэт ыныбжь илъэс 70-рэ хъугъэ

ХьашІуцІэ Мыхьамэт Мусэбый ыкъор Бахъсан районымкІэ Зэикъо къуаджэ (ХьатІэхъушъыкъуае) 1946-рэ илъэсым къыщыхъугъ. КъБКъУ-м иадыгэбзэ-урысыбзэ къутамэ къыухыгъ. Гъэзетэу «Адыгэ псальэм» иредактор шъхьаI, гъэзетхэу «Хэхэс адыгэхэр», «Нарт», «Хасэ» зыфиІохэрэри къыдегъэкІых. Урысые Федерацием итхакІохэм, ижурналистхэм я Союз хэт. Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм и Апшъэрэ Совет инароднэ депутатэу (1990 — 1993-рэ илъэсхэм), Дунэе Адыгэ Хасэм иапэрэ вице-президентэу (2009 — 2012-рэ илъэсхэм) шытыгъ. ШэныгъэхэмкІэ Дунэе Адыгэ Академием ивице-президент, институтэу «Адыгская Энциклопедия» зыфи-Іорэм идиректор, 2000-рэ илъэсым къыщегъэжьагъзу Къзбэртэе Адыгэ Хасэм итхьамат, Дунэе кавказоведческэ обществэм (США, Чикаго) хэт. ХьашІуцІэ Мыхьамэт Урысые Федерацием культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Адыгеим,

Къэрэщэе-Щэрджэсым язаслуженнэ журналист. Абхъазым иорденэу «Честь и Слава» зыфиІорэр, АР-м иапшъэрэ тынэу, медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь», Дунэе адыгэ шІушІэ фондым ишІухьафтын къыфагъэшъошагъэх. ХьашІуцІэр ШІДАА-м, Петровскэ Академием, творчествэмкІэ Дунэе академием ахэт, 2015-рэ илъэсым Урыс географие обществэм хагъэхьагъ. Народнэ дипломат, США-м иштатэу Оклахомэ икъалэу Стиллуотер ицІыф гъэшІуагъ.

Скъош ныбджэгъушІу

Шъэогъу дэгъу уиІэныр, ар уигъашІэ щыщыныр, уигушІуагъуи уигукъауи епхьылІэмэ, укъызэхишІыкІыныр, игукІэгъу фаби иджэнджэшыгъэ Іуши, иушъый шъаби къыпхэльынхэр зымыуасэ щыІэп. Ащ фэдэ ныбджэгъу-шъэогъушІоу сиІэмэ ХьашІуцІэ Мыхьамэт зэу ащыщ.

Арырэ сэрырэ мазэм зэ тызэlумыкlэу е тхьамафэм тloщэ телефонкІэ тызэфытемыоу къыхэкІырэп. ТызызэІукІэрэм е тызызэфытеорэм «сыдэу дэгъуа непэ тызэрэзэрэлъэгъугъэр, умакъэ зэрэзэхэсхыгъэр скъош нахыжъышly» къысеlo, сипсауныгъэ, сиІофмэ къакІэупчІэ, сэри скъош нахьыкІэ ипсауныгъэрэ и офхэмрэ зэсэгъашіэ, къыддэхъурэ щыіэмэ, тызэфэгушІо, тызэрэгъэгушхо, тызыщыщ адыгэмэ ятарихъ блэкІыгъэ, янепэрэ щы-Іакіэ, тихэгьэгу иіофыгьо зэфэшъхьафмэ татегущыІэ, тІэкІэлъ сэнэхьатым къызэрихьэу ахэр нэмыкі ціыф лъэпкъхэм зэрамеілыіш тшеішеалдя декетты тшықым

Тэ тІуми тытхакІу, зы лъэпкъ

гурышэ-гупшысэ инхэм тызэлъаlыгъ, ау щытми, тэркІэ хэгъэгу гупшысэр зэкІэми апшъ. Шъыпкъэ, Мыхьамэт зы лъэныкъокІэ сэ сапэ ишъыгъ: ар непэкІэ зыпшъэ умыкІожьын журналистэу адыгэмэ къахэкІыгь. Къэбэртэе-Бэлькъар республикэм къыщыдэкІырэ гъэзетэу «Адыгэ псалъэм» иредактор шъхьаІ. Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикищми, ІэкІыб хэгъэгу пчъагъэхэми ащыпсэурэ адыгэхэр гухэлъ дэгъухэмкІэ зэзыпхырэ, шІукІэ ялъэпкъ шІэжь къэзыІэтырэ, ягупшысэ чыжьэу зыгъэплъэрэ общественнэ ІофшІэкІошху, къызэтынэкІыгьэ зэманым тщигьэгьупшэгъэгъэ «интернационалист» гу--мехнеІшфоІи медедыжд деІыш

кІэ къэзыгъэшъыпкъэжьырэ интернационалист шъыпкъ, адыгагьэм, цІыфыгьэм, зэкъош-зэдэпсэуным, ахэмэ азыфагу дэлъ мамырым ылъапсэ зыгьэпытэрэ, ар лъызгъэкІотэрэ цІы-

ХьашІуцІэ Мыхьамэтрэ сэрырэ тихэгъэгу ичІыпІэ зэфэшъхьафмэ ащыпсэурэ адыгэ унагьомэ такъырыхъухьагь. ЧыпІэ-чІыгукІэ тызэпэчыжьагъэми, тинахьыжъмэ яегъэшІэрэ кІэныжъ адыгэ щыІэкІэ-псэукІэм тянэ-тятэмэ тыфапіугь, ІэкІэ мытхыгъэ адыгэгъэ-конституцием тилэжьыгь, къэдгъэшІэгъэ илъэс пчъагъэхэми ащ тыщигъэ агъ, джыри тыщигъэ-Іэнэу тыщэгугъы.

ХьашІуцІэ Мыхьамэт Къэбэртэе-Бэлъкъарым икъуаджэу Зэикъо къыщыхъугъ, сэ Краснодар краим ит Шъхьащэфыжь къуаджэм сыкъыдэхъухьагь. ТитІо нэІуасэ тызызэары. Сэ илъэс 37-рэ сыныбжьыгъ, Мыхьамэт илъэс 15-

кІэми анахь гъэшІэгъоныр турист купым тызэдыхэтэу егъэзыгъэ-тхьамык агъок Іэ зич Іыналъэ зэрагъэбгынэгъэ адыгэмухьаджырхэр зыщыпсэухэрэ Сирие хэгъэгур ары апэрэу тызыщызэјукјагъэр. Пэшјорыгъэшъэу «гъэшІэгъоны» сэзгъэlуагъэм лъапсэ имыlэу щытэп: шъыпкъэр пюнэу хъумэ, джа адыгэ тхьамыкІэгъо тарихъ блэкІыгъэу илъэсишъэрэ шъэныкъорэм къехъу зытешlагъэр арэу къычІэкІын титІо тызэрэмышІэу тызэфэзыщагьэр, тиадыгэгу гупшысэ-гумэкІ нахь зэпэблагъэ зэфэзышІыгъэр, ащ итео макъэ нахь чыжьэу зыгъэјугъэр.

Джы къызнэсыгъэм, илъэс шъэныкъо фэдиз зытешІэжьыгьэ уж, Сирием щытлъэгъугъэгъэ адыгэхэр, ахэмэ язакъоп, арабхэри, курдхэри, нэмык цІыф лъэпкъхэри арых, сынэгу кІэтых, сщыгъупшэжьхэрэп. фэхъугъэр 1969-рэ илъэсыр ЕгьэзыгьэкІэ Сирие хэгьэгу чыжьэм ифэгъэ адыгэхэм ящы-ІэкІэ-псэукІэ къызэдгъэлъэгъукІэ сэщ нахьи нахьыкІагь. Зэ- нэу, нэІуасэ тафэхъунэу ары

Ныдэльфыбзэм фэгъэхьыгъэ пчыхьэзэхахьэр къуаджэу Кубэ щэкІо. 2004-рэ ильэс. Сурэтым итхэр (джабгъумкІэ укъикІзэ): Чурей Алый, ІутІыжь Борис, Охъутэ Александр, ХьашІуцІэ Мыхьамэт, Ацкъан Руслъан.

тызыкІэкІуагъэр, тызыхэфагьэр узиджагьо охъу, тхьамык агъу: Израиль заокІэ зэлъиубытыгъэ Джолан Іуашъхьэу адыгэ чылэхэм зышъхьэ къадэзыхыжьыгьэхэ мухьаджырхэм Дамаск, ащ пэгъунэгъу псэупІэ бгынэжьыгъэхэм, псэолъэ ныкъошІ зэфэшъхьафхэм тащаlукlагъ, ятхьамыкІэгъо-гузэжъогъу тинэрылъэгъу хъугъэ... Джыри гъэшІэгъоныр, непэ, 2016-рэ илъэсым, ислъам хэгъэгукІэ зэджэжьырэ ИГИЛ-р зэрыхьэгъэ, зыщызэорэ Сирие хэгъэгум джа дэдэри къыщэхъу... Ахэм ягугъу мы сатырхэм къащысымышІыгъэми хъущтыгъэ шъхьаекІэ, сыкъызтегущы-Іэрэ ХьашІуцІэ Мыхьамэт тхакІошъ, журналистышъ, ыгу ихъыкІырэмэ, игумэкІ-еплъыкІэмэ, зэрэдунаеу зыгъэпэрэ Іофыгъохэм ари зэрагъапэрэм сащыгъуазэшъ, икъэлэмыпэ къычІэкІырэ лэжьыгьэхэмкІэ Іофышхо зэришІэрэр, зэмыблэжьэу джыри тапэкІэ зэришІэщтыр, гупшысэшІумэ уакъыфэзгьэущыщт, тиныбжьыкІэхэр зыпІущт-зылэжьыщт тхылъ дэгъухэр зэритхыщтхэр, адыгэ, урыс, араб, тырку цІыф лъэпкъхэм, нэмыкІе сілытышың жек мех мех мех мех рэзэрипхыщтыр, зэрэлъигъэкloтэщтыр шІошъхъуныгъэ ин фысиІэу къэсэІо.

«ШІу зышІэрэм шІу фыщылъ» alyaгъ. ЦІыфым ишІушІагъэ зыфэдэр къызэрэпшІэщтыр изэфагъэрэ исэнаущыгъэрэ къызфигъэфедэхэзэ, зыщыщ цІыф лъэпкъым е ихэгьэгу фишІэгьэ Іофышхохэр ары. Джарэущтэу зилъэпкъ, зихэгъэгу зышъхьамысыжьэу фэлэжьагъэмэ зэу ащыщ ХьашІуцІэ Мыхьамэт. Арышъ, адыгэ журналистикэм, адыгэ литературэм яхъишъэ льэуж дахэ къыхэзгьэнэщтхэм ар сэ ахэсэльытэ. Ауштэу сэзгъэІон Іофшіагъэхэр игугъу рыпшІынэу иІ Мыхьамэт. ГущыІэм пае, ащ икъэлэмыпэ къычІэкІыгьэ тхылъхэу «Сигугьэ сикъошъожъый», «Огу жъуагъо чІылъэ жъуагъу», «Адыгэ мамлюкхэр», «Щикъуащ адыгэр дунаижъым», «ТекІоныгъэм и Маф», «Лъэуж», «ХымэчІым

(Икіэух я 4-рэ нэкіуб. ит).

ТхэкІо, публицист, общественнэ ІофышІэ цІэрыІоу ХьашІуцІэ Мыхьамэт ыныбжь илъэс 70-рэ хъугъэ

Скъош ныбджэгъушіу

гъэ-шІагъэхэмкІэ

джы къэзгъэшъып-

къэжьыных. Мафэ

горэм, бэ тешІагъ

(ИкІэух. Я 3-рэ нэкіуб. къыщежьэ).

жъуагъохэр щыкІыфых», нэмыкІхэри адыгабзэкІэ, «Синие горы Кавказа», «Одна судьба — одна дорога», «Юрий Темирканов», «Всадник чести», «День Победы», «Черкесы в Израиле», «Точка отсчета» зыфиюоу урысыбзэкіэ къыдэкІыгъэхэр адыгэ литературэм ихъарзынэщ хэхьагъэх. Мыхэмэ адакіоу Хьашіуціэ Мыхьамэт журналэу «Черкесский мир», зэхэугьоягьэу тхыль шъэныкъо хъущт «Черкесика» зыфиюорэмэ якъыдэгъэкын кіэщакІо фэхъугъ. Къэспчъыгъэ тхылъхэр зикъэлэмыпэ къыпыкІыгьэхэ, гьэзетхэм, журнал-

фыкІынэу Къэбэртэе-Бэлъкъар еслъэгъулІэгьэ хъу-Республикэм щырахъухьагъ, «Сыбзэ — сыпсэ, сидунай» зыфиюрэ фестивалым изэхэщэкІо куп иунэшъошІ, республикэм щекіокіырэ Іофыгъо пстэуми мыпшъыжьэу ахэлажьэ, ІэкІыб хэгъэгухэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэми ренэу ынаІэ атет — ягушІуагъо адеlэты, гузэжьогъу хэфагъэхэмэ ІэпыІэгъу афэхъу, ягухэкІгукlae адегощы.

ХьашІуцІэ Мыхьамэт анахь шІушІэгьэ инэу фэслъэгъурэмэ ащыщ хэкужъым исхэр хэхэс адыгэмэ къахэкІыгъэ цІыф цІэрыІохэм: къэралыгъо ІофышІэхэм, дзэ пэщэшхохэм, шІэныгъэлэжьхэм, тхакІохэм, композиторхэм, артистхэм, спорт-

ар зыхъугъэм, телефонкІэ Мыхьамэт къысфытео: «Иорданием щыпсэурэ Хъунэго Надия усэхэр зэритхырэм ущыгъуаза?» «Сыщыгъозэ къодыеп, Адыгэ хэкум къызэкІом, нэІуасэ тызэфэхъугъ, иусэхэм сяджагь, гьэшІэгьоных, адыгэ хэхэс гумэкlым зэредзэ». «Ащыгъум Тыркум щыпсэурэ абдзэхэ Енэмыкъо Мэулид иусэу «Сыхэт сэ?» зыфиlорэм къэбэртэебзэ ІуакІэм илъэу сыкъыпфеджэн, къедэlу»: «Тырку шІыналъэм сыщыпсэумэ, Си льэпкъышІэшъ «тырку», хьарапышІыр лъахэ схуэхъумэ,

Сэ къысфіащ «хьарап». Щэхуу щыІэм я нахъыкІэр Куэдрэ къызапэс. Псалъэу щыІэм я нахъ жъагъуэр Сэ къызадз: «хэхэс». Сыщыпсэуми къэрал Іэджэм, сэ сыхъуащ хэкуншэ. Я дэ ди Тхьэ, Хэку зимы эр сыту насыпыншэ!»

ЕтІанэ, илъэс заулэ тешІагъэу, адыгэ гупшысэмрэ адыгэ шіэжьымрэ яіофшіэкіо ХьашіуцІэ Мыхьамэт ІэкІыб хэгъэгубэмэ ащыпсэурэ усэкІо шъэныкъорэ турэмэ атхыгъэхэр къыхеутых, ахэр дунаим тетэкъуагьэхэми, ятэжъмэ яхэкужъ кІэн зэращымыгъупшэрэр, ти Урысые Федерацие щызэхэщэгъэ республикищмэ агурэ анэгурэ къазэрэфэгьэзагьэр зымышІэрэмэ арегъашІэ, ащ фэдэ ІофшІагъэхэмкІи нэмыкІ зекІокІэ-гъэпсыкІэхэмкІи яадыгагъэ зыкъырегъэІэты, зы лъэпкъ гъэнэфагъэкІэ дунаим тызэрэтетыр, сыдрэ ІофыгъокІи ащ тиlахьышlу зэрэхэтшlыхьэ-

Бицу Анатолэрэ ХьашІуцІэ Мыхьамэтрэ Урысые Федерацием итхак Гохэм я Союз иапэрэ секретарэу Игорь Лапиныр Щэджэм псыкъефэххэм адэжь щагъэхьакІэ. 1999-рэ илъэс.

рэр, зэрэдгьэбаирэр агурегьаю. Зытет шъыпкъэр къэпІонэу хъумэ, ХьашІуцІэ Мыхьамэт адыгэ тарихъым, адыгагъэм, цІыфыгъэ зэхэхьэкІэ-зэхэтыкіэм хэшіыкі дэгъу афыриі. Адыгэмэ язакъоп, ахэр зыщыпсэурэ хэгьэгухэм яхэбзэ-бзыпхъэхэмкІи ухигъэукъощтэп, сыдрэ ІофкІэ уеупчІыгъэми, джэуап гъуазэ къыуитыжьыщт. Ащ иакъылрэ игупшысэрэ, игулъытэрэ инэплъэгъурэ бэмэ анэсы. Мысырым султІан щыхъугъэ адыгэ мамлюкхэм, Урысыем фэшІушІэгьэхэ адыгэ Черкасскэхэм къащегъэжьагъэу непэрэ адыгэ цІыф пэрытмэ ащыкІэкІыжьэу ясурэтхэр еугьоих, ацІэхэмрэ альэкъуаціэхэмрэ акіэтхэжьыгьэу гьэзетмэ къарегъахьэх, тхылъхэм къадегъахьэх. Ясурэтхэр щымыІэхэмэ, ежь къызэрэщыхъукъызэрэшІошІэу художникхэм афијуатэзэ, арегъэшіы, адыгэ тарихъым ахэр нэпэеплъ щытфешІых.

Ары, ХьашІуцІэ Мыхьамэт игулъытэ-сэнаущыгьэ гъунэнчъ. aklanı cahavlarını illiyan naчыжьэхэми, адыгэшхэм афэгъэхьыгъэу еупчІи, ацІэмэ, апылъ къэбармэ ащыкІэкІыжьэу, сэмэркъэу тІэкІуи кІэпхъагъэу, къыпфиІотэщт. Къэбар кіэкі щхэнхэми, мэкъэ зэблэхъу задишІызэ, якъэІотэн фэІаз. Дунэе Адыгэ (Черкес) Хасэм ипрезидентэу Сэхърэкъо Хьаути типащэу мэфиблым къехъу Тыркуем, Иорданием, Израиль тазыщэІэм, ХьашІуцІэ Мыхьамэт дэсымышІэщтыгьэу, гьэшІэгьон сщыхьоу щыгьуазэ сызфэхъугъэми джы игугъу къэсшІын. Иордание, Израиль хэгъэгу ціыкіухэм зэщыгъо тащимыфэзэ Тыркуем тыкъэкІуагъ. Тихэсэ Іофыгъохэр Бурсэрэ Анкарарэ защытэухым, Истамбыл кlорэ гьогу кlыхьэм, километрэ шъихым къехъурэ гьогум, Къушъхьэ Догъан имашинэкІэ тыкъытехьагь. Къэбар зэфэшъхьафмэ нэбгыриплІым татегущыІэзэ, сыхьатым къехъу тыкъэкІуагъэу Къушъхьэ Догъан зэрэорэдыю дэгъур Сэхърэкъо Хьаути ешІэти, ри-Іуагь: «Уиорэдмэ ащыщ горэм, Догьан, тегьэдэlу, Мыхьамэтрэ сэрырэ тыкъыбдежъыун, Исхьакъи дгъэзэщынэп». Сыхьатныкьо палъи къэтымычъыгьэу сызигъусэхэр зэрэорэдыю Іэзэхэр къызгурыІуагъ, ау нибжьи есымыпэсыгьэу орэдыю Іазэм нахь Іазэжьэу ХьашІуцІэ Мыхьамэт къычІэкІыгъ. Ащ къыхидзэмэ, мыдритІур дежъыужьызэ, Хьаутирэ Догъанрэ къыхадзэмэ, Мыхьамэт адежъыужьызэ, мэфэ гьогур псынкізу къызэпытчыгъ. ЗгъэшІэгъуагъэр ХьашІуціэм есымыюн слъэкіыгъэп: «УорэдыІо Іаз, Мыхьамэт». «Аущтэу оІомэ, сигуапэ, ау, сыгу къео гори къыосІон: къэшъуакІэ сшІэрэп». «Зы дагьо горэ уиІэмэ, Іофэп» — сэри скъош нахьыкІэ сесэмэркъэужьыгъ.

Джащ фэдэу адыгэл шъыпкъ, цІыф гъэсагъ адыгэ лъэпкъым фэлэжьэрэ, адыгэ гупшысэр зыІэтырэ, зиилъэс 70-рэ зы-

Шъхьафитыныгъэм исаугъэт дэжь Мыхьамэт сурэтыр щытырахыгъ. США, Нью-Йорк, 1988-рэ илъэс.

фыхэдгъэунэфыкІырэ ХьашІуцІэ Мыхьамэт Мусэрбый ыкъор. Опсэу, отхъэжь, сикъош, псаvныгъэ пытэ yepэl, уибэрэчэтыгъэ уиунагъо ерэлъ, уисабыймэ ахэрэлъ, джыри адыгэ шІэжьым зиужьыжьынымкІэ гъэхъэгъабэ зэшІопхэу узыщыпсэурэ-узыфэшІушІэрэ хэгъэгум ущынасыпышІонэу сыпфэ-

МЭЩБЭШІЭ Исхьакъ. Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар ыкІи Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм янароднэ тхакіу.

ГухэкІ нахь мышІэми, Мыхьамэт зышъхьащыт къалэр непэ щыІэжьэп. Сириер, Хьэлэб, 2001-рэ илъэс.

хэм якъыдэгъэкІын зигупшысэшІумэ къахэкІыгъэ ХьашІуцІэ Мыхьамэт общественнэ-политическэ Іофшіэнэу непэ ылэжьырэри макІэп. Ар Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм и Адыгэ Хасэ итхьамат, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм и Общественнэ палатэ, Дунэе Адыгэ (Черкес) Хасэм и Совет ахэт, ХьашІуцІэм ыпкъ къикІыкІэ Адыгэм и Мафэ хагъэунэ-

сменхэм, сыд фэдэрэ лъэныкъо гъэзагъэми, нэІуасэ зэрафишІыгъэхэр. Ахэм апылъ хъишъэм икъэгъотыжьын, изэгъэу-Іун, икъыхэутын ащ Іофыбэ дишІагь, охътаби тыригьэкІодагь. Непэ къызнэсыгъэми ІэкІыбым гьэхъагьэхэр щызышІыгьэ адыгэмэ алъэхъу, ахэмэ афэгъэхьыгъэуи къыхеуты.

ХьашІуцІэ Мыхьамэт ехьыліагьэу къэсіуагьэхэр сшъхьэкіэ

Иорданием хэхьэрэ адыгэ къуаджэу Уадисир дэсхэр. 1972-рэ ильэс.

ТхэкІо, публицист, общественнэ ІофышІэ цІэрыІоу ХьашІуцІэ Мыхьамэт ыныбжь илъэс 70-рэ хъугъэ

Гур маплъэ, нэр лъагъом рэкю

Ильэпкь игумэкІыгьо игумэкІыгьу, игуузи игууз, жыкорензу езыхыжьагьэм къыІэкІихыжьы шІоигьоу льэбанэ. Мо зы рэхьатыгьо горэ льэпкъым иІэным фэшІ чъыІэ хьумэ, тыгьэ нэбзыйхэри къытыригьэпсэщтых, фэбащэ хьумэ, чьыг жьаум чІищэщт, ешІушІэмэ едэхашІэзэ ищыІэныгьэ фигьэхьын, ищыкІагьэ хьумэ — фитын. Арэущтэу сыкъызтегущы-Іэрэр зэльашІэрэ журналистэу, тхакІоу ыкІи общественнэ ІофышІэшхоу ХьашІуцІэ Мыхьамэт.

агу агъэкІодынэу зэрэщымытыр дэлажьэу зэрэпсэурэм тыщызэжьыгъэ хэкужъым хэгъозэжьынхэшъ, псэукІэшІу яІэу хъужьынхэм фищэхэзэ.

Мыхьамэт Къэбэртэе-Бэлъ-

Гур маплъэ, нэр лъагьом рэ- къар Республикэм илъэпкъ гъэкlo. Іэкlыб къэралыгьомэ ары- зетэу «Адыгэ псалъэм» иретэкъухьагъэ хъугъэ тилъэпкъэ- дактор шъхьаlэу 1997-рэ илъэгъухэр зы чіыпіэ хъужьынхэр, сым къыщегъэжьагъэу мэлазаужьыжьыныр, миллион пчъа- жьэ. Лъэпкъ журналистикэр нахь гъэмэ, сыд фэдэрэ хьазаб ащэ- лъэгэпІэ инэу щыІэхэм анэгъэчыгъэми, непи ателъми, джыри сыгъэным, ныбжьык эхэр а loфыгъо шІагъом хэшэгъэнхэм ХьашІуцІэ Мыхьамэт. ІэкІыб хэ- непэ къызнэсыгъэм ышІэрэр. гъэгухэр къыкІухьэзэ, адыгэу Адыгэхэр кІочІаджэ зэрэмыхъуитэкъухьагъэхэр зэрипхыхэзэ, гъэхэр, ары пакlошъ, узэрыгу-Советскэ Союзым илъэхъанэ шхо хъущт цІыфхэмкІэ тызэрэкъыщегъэжьагъэу а Іофыгъом баир къаушыхьатэу тилъэпкъ ипэрытхэр игъэзет нэкІубгъогъуаз. ІэкІыбым къикІыжьыгъэ хэм арыкІхэрэп. «Джащ фэдэ нэбгырэ ыкІи унэгьо пчъагьэмэ сэнэхьат щыІ — хэгьэгур къэ-ІэпыІэгъу афэхъугъ къыздагъэ- уухъумэныр» зэраІуагъэр ХьашІуцІэм фэгъэхьыгъэмэ, «Джащ фэдэ сэнэхьат щы — лъэпкъым уфэлэжьэнэу» пІон плъэкІыщт. Адыгэ лъэпкъым ита-

нэезэхашІэ афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэмкіэ «Адыгэ псалъэр» баи. щыІэ. Мыхьамэт ыпкъынэ-лынэхэм, льэу ильынтфэмэ арычьэрэм ахэлъ лъэпкъ шІулъэгъуныгъэр ары ащ фэдэ шыкІэр гъэзетым ишапхъэ зыкІэхъугъэр. Журналистым, тхакІом, общественнэ Іофышіэшхом ищыіэкіэпсэукІ ар, идунай, исэнэхьат шъхьаl.

Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс, Адыгэ республикэхэм яльэпкь гьэзетищэу «Адыгэ псалъэм», «Черкес хэкум» ыкІи «Адыгэ макъэм» язэхэт номерхэу илъэс 26-м къехъугъэу къыдэкІырэмэ ятемэхэр нахьыбэрэмкІэ зыгъэнафэрэр ХьашІуцІэр ары. Кавказ заом, адыгабзэм изэгъэшІэн, тилъэпкъэгъумэ хэкужъым къагъэзэжьыным ыкІи хэгъэгъозэжьыгъэнхэм афэгьэхьыгьэр, адыгэ быракъым, шъуашэм ыкІи нэмыкІыбэу лъэпкъыр къызфэгъэущыгъэн фаехэмкІэ дгъэхьазырырэ зэхэт номерхэр ащ къыпкъырэкІых. Зы мафэм, зы темэм фэгъэхьыгъэ гъэзетхэр къызхэтыутырэ ужым Налщык, Черкесскэ е Мыекъуапэ тыщызэрэугьоих, тиюфшагьэ уасэ

гъэ, щыкlагъэу яlэхэм татегу-

2007-рэ илъэсыр ары бэрэ зигугъу ашІырэ адыгэлІым апэрэу сызІукІэгъагъэр. Налщык щыкІогъэ зэхахьэм ащыгъум сыхэлэжьэгъагъ ыкІи згъэшІэгъогъагъэ илъэсыбэкІэ сэщ нахьыжъ редакторыр дахэу къызэрэспэгъокІыгъэр, шъхьэкІафэ къызэрэсфишІыгъэр. А лъэхъаным апэрэ еплъыкізу фэсшіыгьагьэр зэрэтэрэзыгьэр нэужым бэрэ сыушэтыжьыгь. ХьашІуцІэ Мыхьамэт акъылышхо, гъэсэныгъэшхо зиІэ цІыф, бэ ышІэрэр, бэ ылъэгъугъэр, сэмэркъэушхуи хэлъ. ЦІыфым ыгу химыгъэкІэу рилъэгъулІэгъэ емыкІур риІон елъэкІы.

Илъэс пчъагъэхэм къакІоцІ Мыхьамэт сыригъусэу зэlукlэхэм, журналистикэм епхыгъэ фестивальхэм сахэлажьэу хъугьэ. Ары пэпчъ тизэхэт номер-

рихъ, инепэрэ щыlaкlэ, иду- фэтэшlыжьы, гъэзетмэ ядэгъу- хэм мэхьанэшхо зэряlэр, зэпэ-Іудзыгъэ хъугъэ республикэхэм ащыпсэурэ адыгэхэр зы лъэпкъым зэрэщыщхэр, зэпхыныгъэу тиІэр чІэтынэ зэрэмыхъущтыр хегъэунэфыкІы, джыдэдэми а Іоф шІагьом ильыгьэкІотэн ына-Іэ тет. КъэбэртаекІэ Зэикъо къуаджэ къыщыхъугъэ ХьашІуцІэ Мыхьамэт адыгэ дунаим щызэлъашІагъ лъэпкъым илъагьо къэзыгьэнэфырэ жъуагьом фэкІоныр гухэлъэу хихыгъагъэшъ, ащ фэшъыпкъэу фыщы-Іэшъ, ышъхьэ Іэтыгьэу адыгэмэ янасып къэсыным щэгугъышъ!

Непэ, Мыхьамэт ыныбжь илъэс 70-рэ зыщыхъурэм сэ сшъхьэкІи, сиІофшІэгъухэм ацІэкІи сыфэлъаІо псауныгъэ пытэ иІэнэу, ыкІуачІэ изэу илъэсишъэм къыригъэхъоу къыгъэшІэнэу!

ДЭРБЭ Тимур. Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьаі.

Тхьэр адыгэхэм къызэрэтфэупсэгъэ цІыф

Нэбгырэ пэпчъ пшъэрылъ гъэнэфагъэ иІэу Тхьэм къыгъэхьоу къысщэхъу. ХьашІуцІэ

Мыхьамэти ащ фэдэ пшъэрыль иІэу дунаим къытехьуагь. Адыгэ льэпкьым зыригьэужьыжьынэу, аш изэкъотныгъэ ыгъэпытэнэу, ихэку хэхьоныгъэ ригъэшІынэу ар къыгъэхъугъ. НэмыкІзу къэпІон хьумэ, Тхьэр адыгэхэм къазэрафэупсэгъэ цІыф ар.

пъэу купкІышхо зиІэри, аналитикэ гупшысакІэри къыфэт щымыІэу зэдегъэлажьэх. Зыщищыкіагъэм ахэр Іупкіэу, щэрыоу, екІоу егъэфедэх.

Сыд фэдэрэ Іофи ыкІэм нэсэу зэрэзэшІуихырэм, ащ зэрэтегушхорэм ХьашІуцІэм уасэу фашІырэр къеІэты. Іофэу зыпылъхэм уатегущыІэн зыхъукІэ, тилъэпкъкІэ мэхьанэшхо зиІэ, ныдэлъфыбзэкІэ къыдэкІырэ гъэзет закъор зэрэзэрихьэрэр зэкІэми апэ игъэшъыпхъэу къысщэхъу. Мыхьамэт ыгурэ ыпсэрэ къарымыкІыгъэ зы гущыІи ащ итэпщтын. Лъэпкъым шІулъэгъу ныгъэшхоу фыриІэр сыд фэдэ гущыІэухыгъи лъапсэ фэхъоу сэльытэ. Гъэзетеджэхэми ащ гу лъатагъ. Тиреспубликэ ис нэмык лъэпкъхэри гъэзетэу «Адыгэ псалъэм» зэремыджэ-

Мыхьамэт фэдэ цІыф къэгъо- хэрэр лъэшэу сигукъау. Сыда тыгъуай. ИдунэететыкІэ, игу- пІомэ купкІышхо зиІэ тхыгъэпшысакіэ, Іофэу зыфежьэрэр хэу щысэ зытырахыпхъэ ціыфзэрэзэпигъэфэрэ шlыкlэм гур хэм, десэ къызыхахыпхъэ loхагьахьо. Художественнэ пса- фыгьохэм афэгьэхыньэхэр ащ

ХьашІуцІэ Мыхьамэт шІэныгъэхэмкІэ Дунэе Адыгэ Академием ивице-президент. Ащ фэдэ ІэнатІэм ар фэгьэзэгьэныр къахэзылъхьагъэр сэрыти, ащкІэ зэкІэми къыздырагъэштагъ. Ар академик зыхъугъагъэр бэшlагъэ. Мыхьамэт научнэ степень иlэп, ау тэркіэ степень пчъагъэ зиіэ ціыф ар. Сыда піомэ итхыгъэедмедехыхиушев уефо! едмех мэхьанэу яІэр къэІогъуай. Вице-президентым ипшъэрылъхэм ащыщ ІэкІыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ ІофышІэхэр, шІэныгъэлэжьхэу Академием хэтхэр зэпхыгьэнхэр, зэльыгьэlэсыгьэнхэр. Ащ нахьи нахьышІоу а Іофым пэлъэшын ШІДАА-м хэтыгъэп, ащкІэ сыхэукъуагъэп. Зэрэдунаеу щызэлъашІэрэ, лъытэныгъэшхо зыфашІырэ, лъэныдемием хэтых. Ахэр ащ къезыщэлІагьэхэр Мыхьамэт ары. США-м, Тыркуем, Иорданием, Сирием, Абхъазым, Израиль, Испанием, Германием, Голландием, Англием щыщхэу Академием хэтхэр зэрэтшІагьэхэр, ахэм зэпхыныгъэ адытиІэ зэрэхъугъэр ары зишІушІагъэр.

ШІэныгъэ куу зэрэкъолъым, акъыл чан зэриІэм нэмыкІэу, Мыхьамэт цыф Іушэуи шыт. Ар къызщежьэрэр сэ дэгъоу гумэкІырэр, игъэхъагъэхэм зэсэшІэ. Ятэу Мусэбый иІушыгъэрэ иакъыл чаныгъэрэ Тхьэм рэкіэ зэрэзэхишіэрэр умыгъэ-Мыхьамэт кънхипъхьажьыгъэх

Мыхьамэтрэ сэрырэ Зэикъо къуаджэ тыкъыщыхъугъ. Ильэс заулэкІэ сынахыжьти, КъБКъУ-р къызысэух нэуж, Зэикъо гурыт еджапІэм щезгъэджэнхэу сырагъэблэгъагъ хьисапымкІэ кІэлэегъаджэ зэрямыІэм къыхэкІэу. Джащыгъум Мыхьамэти езгъэджагъэхэм къахэфагь. Ащ щегьэжьагьэу чІыпІэ зэфэшъхьафхэм тащызэрихьылІэзэ тыкъырэкІо. Гурыт еджапІэм щезгъаджэхэзэ, кІэлэ ныбжьыкІэм иІэкІоцІ дунай зэрэбаим, мурад гъэнэфагъэу зыфигьэуцужьырэр сыдигьуи къыдэхъуным зэрэфэбанэрэм, творческэ амалхэр зэрэlэкlэлъхэм гу алъыстэгьагь. Сыхэукъуагьэп ыкІи. Гурыт еджапІэр къыухи, университетым зычаахьэм, ащ къыщыдэкІырэ гъэзетым ире-

къуабэхэмкІэ гъэхъагъэхэр зиІэ дактор шъхьаІэу щытыгъ. Мышіэныгьэлэжь ціэрыіохэр Ака- хьамэт итворчествэ джащ къыщежьэу плъытэмэ хъущт.

Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ лажьэхэрэм, Іофыбэ зэдэзыфыхэрэм ХьашІуцІэр ащыщ. Ышъхьэ закъоп ар зыфэпсэурэр, иунэгьо закьоп апэ ригьэшъырэр. Мыхьамэт лъэпкъыл шъыпкъэу, хэкупсэу щыт. Адыгэ лъэпкъым шІулъэгъушхо зэрэфыријэр ары ащ ыцјэ шјукјэ зыкІыраІорэр. Лъэпкъым исыд фэдэрэ Іофыгъохэми зэрагъэрагьэгушІорэр, ахэр ыгурэ ыпсэшІэгъон ппъэкІырэп

НыбжьыкІэхэм адыгабзэр аІульэу къэтэджынхэм, ныдэльфыбзэр къызэтегъэнэжьыгъэным атегьэпсыхьэгьэ республикэ зэнэкъокъу-фестивалэу «Сыбзэ — сыпсэ, сидунай» зыфиloy гъэзетэу «Адыгэ псалъэмрэ» КъБР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэрэ зэхащэрэм ХьашІуцІэр лъэпкъым зэрэфыщыІэр къеушыхьаты. Мыхьамэт игукъэкlыкlэ ШІДАА-м изэфэс мэздэгу адыгэхэм адэжь щызэхэтщэгъагъ. Урысыем щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм ныдэлъфыбзэр аlэкlэмызыжьынымкіэ, адыгэгу акіоціыльэу ныбжыык Іэхэр къэтэджынхэмкІэ шІэгьэн фаехэр ащ щитхъухьэгьагьэх. Къэбэртэе Адыгэ Хасэм итхьаматэу, ДАХ-м и Хэсашъхьэ илъэс 16 хъугъэу

хэтэу, ШІДАА-м ивице-президентэу ХьашІуцІэ Мыхьамэт мафэ къэс ащ фэдэ Іофыгъохэр зэрефэх.

ЦІыфыгъэу хэлъым укъытегущыІэн хъумэ, ащ нахь гукъабзэрэ псэ хьалэлрэ зиІэ сызэрэримыхылІагьэр къэІогьэн фае. Мыхьамэт шъугъуалэл, ежь къыдэхъугъэм фэдэу нэмыкІхэм ятекІоныгьэхэм агьэгушІо. Адыгэ лъэпкъым къыхэкІыгъэ цІыф ціэрыюхэм уасэ афэшіыгьэныр, ацІэ лъагэу Іэтыгъэныр ащ шэнхабзэу хэлъхэм ащыщ. Дирижер цІэрыІоу Темыркъан Юрэ, тхэкІо ІэпэІасэу МэщбэшІэ Исхьакъ, сурэтыші ціэрыіохэу Къэрдэн (Шемякин) Михаил, КІышъ Мухьадин, нэмыкІхэри ащ ыгъэлъэп агъэх, ящытхъу ыІуагъ.

ХьашІуцІэ Мыхьамэт цІыфышІу. Ащ иІофшІакІэ, идунэететыкІэ, цІыфхэм зэрахэтым къегъэлъагъо лъэпкъылІым ыцІэ тапэкіи шіукіэ зэрэраіощтыр, илъэси 100 текІми зэращымыгъупшэщтыр. Адыгэ лъэпкъыр зэригъэдахэрэм фэдэу июф дахэу кІищынэу фэсэІо, ыкІуачІэ къыкІимычэу Тхьэм бэрэ егъэпсау, егъэлажь!

НЭФЫШЪ Адам. Шіэныгъэхэмкіэ Дунэе Адыгэ Академием итхьамат, Урысые Федерацием, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым наукэмкіэ язаслуженнэ Іофыші.

• ГЪЭСЭНЫГЪЭ-ПІУНЫГЪЭМ ИІОФЫГЪОХЭР

Козэт къоджэ псэупІэм кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэ зэрэдэмытыгъэм гумэкІыгъохэр къыздихьыщтыгъэх. Ащ къыхэкІыкІэ, къуаджэм дэт гурыт еджапІэм 2013-рэ ильэсым кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэ къыщызэІуахыгъагъ.

Джы бэмышІэу къызэІуахыгъэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм мы мафэхэм тыщыІагъ. Ащ ипащэу ЗекІогъу Сусаннэ гущы-Іэгъу тыфэхъугъ, яІофшІэн зэрэзэхащэрэм тыщигъэгъозагъ.

 Сабыим идунэееплъыкІэ, изэхашІэ къызыщежьэрэр кІэлэціыкіу іыгъыпіэр ары піоми ухэукъощтэп, — къејуатэ Сусаннэ. — Апэрэ шІэныгьэр ащ езыгъэгъотырэр кІэлэпІур ары. Сабыйхэр шІу умылъэгъоу, ахэм уафэмыщагъэмэ уиІофшІэн зэрифэшъуашэу бгъэцэкІэн плъэкІыщтэп. ТикІэлэцІыкІухэр зэрэдгьэгупсэфыщтхэм, ящык агъэр зэрядгъэгъо-

Сабыйхэр щагъэгупсэфых

тыщтым апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу тынаІэ тет.

КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэр къызызэІуахым нэбгырэ 34-рэ къекІуалІэщтыгьэр, ахэр зы купым зэдисыгъэх. Ау къоджэдэсхэр нахьыбэ зэрэхъурэм, ащ щымыпсэущтыгьэ цІыфхэр къызэрэдэтІыстхьажьырэм къыхэкІыкіэ, илъэс заулэкіэ джыри зы куп къызэlуахын фаеу хъугъэ. 2015-рэ илъэсым Іоныгъо мазэм кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм нахь зырагъэушъомбгъугъ. Непэрэ мафэм ехъулізу ащ кіэлэціыкІу нэбгырэ 83-рэ чІэс. Ахэм аныбжь илъэситІум къыщегъэжьагъэу 7-м нэсы.

— Нэмыкі кіэлэціыкіу іыгъыпІэхэм афэдэу, федеральнэ къэралыгьо гьэсэныгьэ стандартым тетэу Іоф тэшІэ. Сабыйхэм яцІыкІугъом къыщегъэжьагъэу гулъытэ яІэным, лъэныкъо зэфэшъхьафхэм хэшыкі афыряіэным фагъасэх. Ахэм аныбжь елъытыгьэу арагъэшІэщтыр гъэшІэгъонэу, къафэпсынкІэнэу, художественнэ шІыкІэм тетэу кІэлэпІухэм агъэпсы. Нэрылъэгъу ІэпыІэгъухэр агъэфедэх. Апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу сабыим ыбзэ къытІэтэным тыдэлажьэ. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхагъэ арагъэлъэгъу, хэушъхьафыкІыгъэ чіыгу ціыкіоу тиіэм кіэлэпІухэр ягьусэхэу къэгьагьэхэр, хэтэрыкі зэфэшъхьафхэр хагъэтІысхьэх, псы акІакІэ. Еджакіэрэ тхакіэрэ шіокі имыіэу ядгъэшІэнэу шэпхъакІэхэм къыдамылъытэрэми, сабыир гурыт еджапіэм ыгукіэ фэщагьэ хъунэу, шІогъэшІэгъонынэу тэпІу, elo Сусаннэ.

КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм Іоф щызышІэхэрэм зэгурыІоныгъэ, зэзэгъыныгъэ азыфагу илъэу сабыйхэр агъасэх. Мафэ къэс кІэ горэ арагьэшІэнэу ахэр пыльых. ЯцІыкІугьом къыщегьэжьагъэу музыкэм, сурэтшІыным ыкІи нэмыкІ лъэныкъохэм хэшык афыря устетеджынхэм дэлажьэх. Сэнаущыгъэ зыхэлъ сабыйхэр къыхагъэщых, яІэпэ-Іэсэныгъэ хагъахъо.

Адыгэхэм анэмыкі ціыф лъэпкъхэм, анахьэу урысхэм къахэкІыгъэ сабыеу, чІэсыр процент 65-рэ мэхъу. Зэгуры-Іоныгъэ ахэм азыфагу зэрилъыщтым кlэлэпlухэр пылъых. Зэфэдэу адыгабзэр зэрагъашІэ. АдыгабзэмкІэ кІэлэегъаджэу ХъокІо Майзэт ишъыпкъэу кіэлэціыкіухэм Іоф адешіэ. Ахэр хигъэлажьэхэзэ адыгэедылыны едуталуя мех Іофтхьабзэхэр ренэу афызэхещэх. Адыгэ лъэпкъым ишэнхабзэхэр яцІыкІугьом къыщегъэжьагъэу зэрахилъхьащтым ыуж тит.

Мы кіэлэціыкіу Іыгъыпіэм зы мэфэкІ щыхамыгъэунэфыкІэу текІырэп пІоми ухэукъонэп. ИлъэсыкІэм фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэу зэхащагьэм Ліыжъ ЩтыргъукІымрэ Ос Пшъашъэмрэ сабыйхэр агьэчэфыгьэх, шlухьафтынхэр аратыгъэх. Джащ фэдэу Хэгьэгум иухъумакІохэм я Мафэ, бзылъфыгъэхэм я Дунэе Мафэ хагъэунэфыкІыгъэх. ТекІоныгъэм и Мафэ зыфагъэхьазырынэу рагъэжьэщт. ЯцІыкІугьом къыщегьэжьагьэу яхэгъэгу шІу арагъэлъэгъу, Урысыем, Адыгеим, районым афэгъэхьыгъэ орэдхэр, усэхэр кІэлэцІыкІухэм арагьашІэх, къэбархэр къафајуатэх. Мэфэкі пэпчъ кіэлэціыкіухэм усэхэр, орэдхэр къащаюх, пшысэ цІыкІухэм къахэхыгъэ спектаклэхэр къагъэлъагъох. Іофтхьабзэхэм нахьыжъхэр къарагъэблагьэх, ясабыйхэм къэгьэльэгьонэу къашіыхэрэм ашіогъэшіэгьонэу ахэр яплъых.

КІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ псыхьэгъэным мэхьанэшхо раты. Пчэдыжьырэ зарядкэ арагъэшіы. Медицинэм иіофышіэу Сапый Марыет мафэ къэс кІэлэцІыкІоу къащагъэхэм япсауныгъэ изытет ыуплъэкІуныр ипшъэрылъ.

 — КІэлэцІыкІухэр дэгъоу мафэм плІэ тэгъашхэх. Нахь шъхьа р щэджэгь уашхэр арышъ, стырыпс, лым хэшІыкІыгьэ шхыныгьом гарнир игъусэу ятэты. Джащ фэдэу пхъэшъхьэ-мышъхьэхэр, хэтэрыкіхэр ыкіи -ытк ее мефам дехушуІ-ушеІ мытэу хъурэп. Сабыибэ зэрыс унагьохэм къарыкІыхэрэм, сэкъатныгъэ зиІэ ны-тыхэм ясабыйхэм фэгъэкІотэныгъэхэр яІэх, — къытфеІуатэ тигущы-

Тэхъутэмыкъое район администрацием ипащэу Шъхьэлэхъо Азмэт, Козэт къоджэ псэупіэм ипащэу Шэуджэн Сэфэр, Тэхъутэмыкъое районымкІэ депутатэу ХъокІо Нухьэ ыкІи нэмыкІхэм яшІуагьэ ренэу къызэрагъакІорэр Сусаннэ къыхигъэщыгъ. Ахъщэ ІэпыІэгъоу къаратырэм ишІуагъэкІэ зыщыджэгущтхэ площадкэр зэтырагъэпсыхьагъ, кІэлэціыкіухэм ящыкіэгьэщт іэмэпсымэхэр зэрагьэгьотых. АщкІэ ахэм лъэшэу зэрафэразэхэр пащэм къею.

ПІАТІЫКЪО Анет.

• ГУМЭКІЫГЪОМ ГЪОГУМ ТЫТЫРИЩАГЪ

Іэзапіэр зэфашіыжьыщтэп

Теуцожь районымкІэ къуаджэу Пщыкъуйхьаблэ чылэшхоп. Пэнэжьыкъое чІыпІэ коеу зыхахьэрэм иІофышІэхэм къытатыгъэ тхыгъэм зэритымкІэ, унэгьо 83-рэ мэхьу, цІыфэу дэсыр нэбгырэ 287-рэ.

Зигугъу къэтшІырэ псэупІэ цІыкІур районым игупчэу Пэнэжьыкъуае километрэ зыхыбл горэмкІэ пэчыжь. Краснодар псыубытыпІэу «ІэрышІыхыкІэ» зэджагъэхэм ушъхьарыплъымэ къалэм удаплъэу кІэрыс. АдыкІэ хъурэябзэу псы. Тэуехьабли, Джэджэхьабли пэчыжьэхэп. Мотор зэрыт къуашъомкІэ такъикъ заулэкІэ уанэсыщт.

Ау ащ паеп тхыгъэр къэдгъэхьазырыныр къызыхэкІыгъэр. Чылэ цІыкІур зыфэдэр, зыдэщысыр щымыгъуазэхэм ядгъэшІэныр ыкІи а къогъум къос къоджэдэсхэм ягумэкІэу гъогу тытезыщагьэм тигьэзетеджэхэр щыдгъэгъозэнхэу, тызІукІагъэхэм, гущыІэгъу къытфэхъугъэхэм къытаlуагъэхэр ядгъэшlэнэу ары.

Пщыкъуйхьаблэ илъэс заулэкіэ узэкіэіэбэжьмэ, фельдшер-мамыку ІэзапІэр зычІэтыщт вагон зэтегъэпсыхьагъэ дагьэуцогьагь. Къоджэдэсхэми ягушІогъагъ, тэри гъэзетым къидгъэхьэгъагъ.

Джы бэмышІэу нэбгырэ заулэ къытэтхьаусыхылІагъ. ЗэкІэми ягумэкІыгьо зы — «ГъэрекІо фельдшер-мамыку ІэзапІэм ильэс пчъагьэрэ хъупхъэу щылэжьэгъэ Пщыпый Саниет ыныбжьыкІэ пенсием насыгъэти, зигъэпсэфынэу тІысыжьыгьэ. Ащ щыублагьэу мэзитІу хъугъэшъ ІэзапІэр егъэтыгъ, къоджэдэсхэр гузэжъогъу чІыпІэ ифагъэх. Огујэкји медицинэ ІэпыІэгъу къыпфэхъуни, таблеткэ горэ къыозытыни, лъыдэкІуаер пфэзышыни щымыІзу тыкъэнагь. НыбжьыкІэхэм яІоф шъхьафы, ахэм автомашинэхэр яІэх, зыгорэ ашІэн. Нэжъ-Іужъхэр, зизакъохэр, амалынчъэхэр сылэу хъущтха? Сабыйхэри, бзылъфыгъэ лъэрымыхьэхэри Іофышхо хэфагьэх», — alo ахэм.

loфым лъапсэу иІэр зэдгъэшІэнэу Пщыкъуйхьаблэ тынэсыгъ. Апэу тучаным тычІахьи, Іэзапізу къыготым Іоф ешіэмэ зэдгъэшІэнэу тыкъызэрэкІуагъэр зятэІом, нэбгырэ зытІущэу чІэтхэм фэмычэф хъатэу «мэфэ заулэ хъугьэ пшъэшъэжъые горэ къызэрагъэкlуагъэр» къытаlуагъ.

Ащ ыуж къуаджэм иадминистраторэу Тхьаркъохъо Аслъан зыјудгъэкјагъ. Медпунктым ипэщагъэр зыјукјыжьыгьэм къыщыублагьэу, мэзитІу хъугъэу ар зэрегъэтыгъэр ежьхэми, къоджэдэсхэми зэрягукъаом къыкІигъэтхъыгъ. КъагъэкІуагъэу Іоф зышІэу зыфа-Іогьэ пшъэшъэжъыем нэІvacэ зыфэтшІынэу ІэзапІэм тыІухьагъ. Пчъэр егъэтыгъ. Мафэрэ фельдшер-мамыку пунктым Іоф зыщишІэрэ уахътэр зэрыт тхьэпэ пкІыжьыгьэм тетхагьэм ерагьэу тыкъеджэ. «Сыхьатыр 8-м ІофшІэныр регъажьэ». Тэ тызІухьагъэр пчэдыжьым сыхьатыр 10-р ары.

Къэтэгъэзэжьы, хъурэр зэдгъэшІэнэу тучаным дэжь цІыфыбэу къыщызэрэугьоигъэхэм такъыхэхьажьы, тыкъызфэкІуагъэр ятэlo. «Бзылъфыгъэ цlыкІур зэпкъадж. Сымэджэщым чІэгъолъхьэгъэнкІи хъун», зыгорэм къызэриlуагъэр зэхэтэхы...

Пщыпый Саниет зыкІыІукІыжьыгъэм ушъхьагъу зэфэшъхьафхэр иІэхэу къаІоти, ащи зыІудгъэкІагъ.

– Мыекъуапэ дэт медучилищыр къэсыухыгъ. Илъэс 40рэ медсестрау Іоф сшіагъэ, - къеlуатэ ащ. — Тэхъутэмыкъое сымэлжэшми илъэс 20-рэ, Пэнэжьыкъуае «иІэпы-Іэгъу псынкІи» сащылэжьагъ. Апшъэрэ категорие сиІэти сомэ минипшІым нэсэу къэзгъа-

СызкІыІукІыжьыгъэм зи ушъхьагъу хэлъэп, сыпшъыгъ, чэщи мафи, оси, хъоти сиlагъэп. Аужырэ илъэсихым медпунктым сырипэщагьэшъ, тикъоджэдэсхэм сфэлъэкІыщтыр афэсшІагъ, сафэраз, ежьхэми сыгу хагъэкІыгъэп.

СызкІэтІысыжьыгьэр сыныбжь икъугъ. ЯтІонэрэмкіэ, синысэ цыкіу Іофышіэ дэкіыгьэти, кіэлэцІыкІуитІоу къыпыфагъэхэм яІыгъын сэ зафэзгъэзагъ. Нэмык оф зи хэлъэп.

ІэзапІэр зэтегъэпсыхьагъ, пыбгъанэмэ къэфэбэщт, Іоф пшІэщтмэ ищыкІагъэр зэкІэ чІэт. Сикъоджэдэсхэм уадэлэжьэнкІэ тхъагьо. Пшъэшъэжъые горэ къагъэкІуагъэу аІуагъэшъ сигуапэ. Нэужым Пэнэжьыкъое чіыпіэ коим ипащэу Кушъу Аслъан зыІудгъэкІагъ. ЕтІанэ кізух гущыІэгъу зыдытиІэжьыгъэр мылъкури, ІэзапІэри зэпхыгьэ Пэнэжьыкъое сымэджэщым иврач шъхьа-Іэу АкІэгъу Заур. Ар нэгушіоу къытпэгьокіыгь, тиупчіэхэм яджэуапхэр къаритыжьызэ къытфиІотагъ.

— Пщыкъуйхьэблэ ФАП-м Іутыгъэр пенсием кІуагъэ, тыфэраз, — ею Заур. — Ащ ычіыпіэ идгъэхьащтыр тымыгъотызэ охътэ тІэкІу тІэкІэкІыгъ. ТэшІэ, тафэгумэкІы къоджэдэсхэм. Амал зэриІэкІэ тфэлъэкІыщтыр афэтэшІэ. Марышъ, Теуцожь Фатимэ къедгъэзэгъи Іоф щишІэнгоу дгъэкІуагъэ. Ау ащ къикІырэп тырэхьатыгъэу. Тылъэхъу дгъэкІощт медсестрам. ТхьамыкІагъор кадрэхэр зэримыкъухэрэр ары. Тэ тирайон Іоф щашІэным ычІыпІэкІэ Краснодар кІохэзэ медсестрау щэлажьэх.

 Краснодар лэжьапкіэр нахь щыбэн фае. Пщыкъуйхьаблэ кlорэм тхьапша къыгъэхъэщтыр? — сеупчіы сигущыІэгъу.

Сомэ мин 12-м нэс. Краснодар мин 18 — 20. Ары шъхьае гьогупкІэр. Мафэ къэс ащ укіон, укъэкіожьын, къинэу теплъэгъощтыр, уиунагъо, уилъфыгъэхэм уазэрэхэмысыштыр. Іофым узэгупшысэн хэлъ. Арышъ, укъызфэкІогъэ Іофми хэкіыпіэ къыфэдгъотыщт. Пщыкъуйхьэблэ ІэзапІэм Іоф ышІэщт.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ШІум ибзыхьаф кІодырэп

Ацумыжь Мыхъутарэ идунай зихьожьыгъэм бэкІае тешІагь, ау Тэхьутэмыкьое районым шышхэу Іоф дэзышІагъэхэу, псаоу шыІэхэм, инэІосагъэхэм. иныбджэгъугъэхэм, ригъэджагъэхэм ащыгъупшэрэп, шІукІэ, дахэкІэ игугъу ашІы.

КІэлэегъэджэ ыкІи еджапІэм идиректор анахь дэгъумэ ащыщэу ыцІэ къыраІо. Мыхъутарэ районми, хэкуми (джы республикэми), краими ащызэлъашІэщтыгъэ. КІэлэегъаджэр ыкІи директорыр район, хэку, край семинархэу, конференциехэу, зэlукlэгъухэу егъэджэн-пlуныгъэ Іофым фэгъэхыгъэхэу зэхащэхэрэм чанэу ахэлажьэщтыгъэ, докладхэр къащишІыщтыгъэ. Гурыт еджапІэу зипэщагьэр пэрытхэм ащыщыгь, кІэлэегъэджэ коллектив дэгъу, зэгуры южь щылажьэщтыгь, ахэр зы унагьом фэдагьэх. Klэлэегъаджэмэ ащыщ гъэхъагъэ ышІыгъэмэ, зэкІэми ар ягушІо-

Коллективым хэт нэбгырэ пэпчъ Мыхъутарэ лъэшэу ынаlэ тетыгъ, ащыщ гори инэплъэгъу ригъэкІыщтыгъэп, гукъао зиІэми, гушІуагъо къызыфэкІуагъэми зэрифэшъуашэу апэгъокІыщтыгъ. Хъяр зиІэ унагъом ищагу коллективышхор, директорым анахьыжъ кІэлэегъаджэр ыпшъэкІэ щыІэу, дахьэхэ зыхъукіэ, ціыфхэр зэіукіотыщтыгъэх, нэплъэгъу фабэ къарахэу агъэкІуатэщтыгъэх. Шъхьэихыгъэу къэпІон хъумэ, нэмыкІ коллективхэр къяхъуапсэщтыгъэх, щысэ атырахыщтыгъ.

«Іушым иакъыл игъомыл» аlуагъ, сыд фэдэ lофи екloлІэпІэ тэрэз къыфигьотыштыгь. ЗэкІэ иІофышІэхэр изэфэдагъэх, ащ пае цыхьэ къыфашІыщтыгъ, гуфит-шъхьафитэу ашІоигьохэр раІощтыгьэ, агухэр къыІэтэу ежьыри къадэгущыІэщтыгъ. КІэлэегъэджэ ныбжьыкіэмэ Іоф адишіэным езэщыщтыгъэп: урокым пае планэу зэхагъэуцуагъэхэр ыуплъэкІущтыгъэх, нахь тэрэзэу Іоф зэрашІэщтым фигъасэщтыгъэх, ары къэс кІэлэегъэджэ нахьыжъхэм ащыщ игъусэщтыгь. ИлъэсыкІэ еджэгъухэм ащыщ горэм нэмык псэчп ньш к ньлэегъэджэ ныбжьыкІэ директорым ыштагъ. Бзылъфыгъэ ныбжьыкІэр шэнышІу, дэгъоу институтыр къыухыгъ, укІытапх, адыгабзэмкІэ кІэлэегъадж, кІэлэцІыкІухэр икІасэх. Мэзэ заулэ тешіагъ, ишъыпкъэу Іофшіэныр ригъэжьагъ. Нэужым ишэнзекІуакІэхэми, иІофшІэни зэхъокІыныгъэхэр афэхъугъэх: ыгу кІодэу хъугьэ, гупшысэным зыритыгь, зэрэулэугьэр пшІэнэу пшъыгъэ нэгу иІ, гукъао горэ зэриІэр нэрылъэгъу. Сыда къэхъугъэр, сыд игукъаор? Сыд пае июфшіэгъухэм зашидзыера? Изакъоу кІэлэегъаджэм

дэгущыІэнэу гухэлъ ышІыгьэу ошіэ-дэмышіэу хъурэр къэнэфагь: бзылъфыгъэ кІэлэегъаджэмрэ илІырэ фэтэрэу аубытыгъэу зэрысхэр зиер Мыхъутарэ дэжь къэкІуагъ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, кІэлэегъэджэ бзылъфыгъэм илі Іоф ышіэрэп, ешъуакІохэр ипыщэгъух, ыдэжь къэкІохэшъ, чэщыгум нэс ешхэешъом хэтых. Саидэ (кІэлэегъаджэр ары) Іанэ афешІы, унэр зие бзылъфыгъэм дэжь мэкІожьы, ащ чэщыр щырихэуи мэхъу. КІэкІэу къэпІон хъумэ, кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэр Іофышхо хэт.

Зэхихыгъэм лъэшэу Мыхъутар ыгъэгубжыгъ, Іофым изэхэфын фежьагъ. Апэ дэдэу, унэр зие бзылъфыгъэр игъусэу, ешъокІо купым икъакІо кІэух фаригъэшІыгъ, унагъор рэхьат хъужьыгъэ. КІэлэегъаджэм ишъхьэгъусэ Іофшіапіэм ІухьанымкІэ ІэпыІэгъу фэхъугъ, еджапіэм фэіо-фашіэхэр щигъэцэкІэнхэу рабочэу ыштагъ. Илъэс тешіагьэу кіэлъэіуи, унэ къараригъэтыгъ. Пащэм ишІуагъэкІэ, унагъом рэхьатныгъэ илъ хъужьыгъэ.

— ЦІыфым дэгъоу Іоф ышІэным пае амалэу щыІэхэр егъэгъотыгъэнхэ фае, - ыІощтыгъ Мыхъутар. — ИунагъокІи, ежь ышъхьэкІи цІыфым

нэрэ Іофыгъоу щытыгь къуа-

иІофхэр кІэкІыхэмэ, ар рэхьатыщт, ыкІуачІи, сэнаущыгъэу хэлъыри, ІофшІэн амалэу ІэкІэлъхэри икъу фэдизэу ыгъэфедэщтых. Ахэр зэкІэ дэгьоу пащэм къыгурыІощтыгъэх, лъэныкъо пстэухэмкІи ежь щысэтехыпІагъ.

КІэлэегъэджэ къызэрыкІоу ыубли, пащэу, завучэу Тэхъутэмыкъое гурыт еджапІзу N 1-м илъэс 25-рэ Іоф щишІагь, пстэумкІи зэрэлэжьагьэр илъэс 30-м къехъу. Зэ нэмы-Іэми кІэлэегъэджэ сэнэхьатыр зэблихъугъэп, спортыр икІэсагъ. Мыхъутарэ, анахьэу зыфэщагъэр шахмат ешІэныр

— Шахматым шІогъэшхо пылъ, шахматистым гупшысэныр игъогогъу, — ыІощтыгъ Мыхъутарэ. — Игупшысэхэр куух, лъэныкъуабэу заубгъу, зы гупшысэм адрэ гупшысэр къегьэущы, шъхьэм дэгьоу Іоф

Ацумыжъ Мыхъутарэ народнэ просвещением иотличникыгъ, СССР-м изаслуженнэ кІэлэегъэджагъ, ащ ыцІэкІэ шахматымкІэ зэнэкъокъухэр зэ-

ХЪУЩТ Щэбан. Кіэлэегъэджэ Іофшіэным иветеран.

ТИГЪЭЗЕТЕДЖЭХЭМ КЪАТХЫХЭРЭР

ЦІыфхэр хъишъэм нэІуасэ фишІыщтых

Тильэпкь гьэзет къызэритхыгьагьэу, къуаджэу Аскъэлае тарихъым иунэ (музей боевой и трудовой славы) къыщызэІуахынэу агъэхьазыры. Музеим икъызэІухын икІэщакІор Цэй Аюбэ ыкъоу Ерэстэм. Ащ къыщагъэльэгъощтхэр еугъоих, музеир зычІэтыщт унэр арегьэгьэцэкІэжьы, нэмыкІ Іофыгъохэри зэрехьэх.

фыр, сыдрэ къин ыпэ къикІыгъэми зэшІуихызэ, пхырегъэкІы. А шэн-хэбзэ шІагьор къырыдгъэлъэгъонэу музеим иэкспонатхэм тахэlэбэн, блэкlыгъэ хъугъэ-шlагъэмэ зы щысэ къа-

Ерэстэм икъоджэгъухэми музеим мэхьанэ раты, экспонатхэм яугъоин яшъыпкъэу хэлажьэх. Экспонат заулэ схьи, мафэ горэм сэри музеим сыкІуагъ. ГъучІыпчъэу Іухыгъэм сызыІохьэм музеим ишыІэныгъэ щыщ пычыгъо горэм шыхьат сыфэхъугь. Ар Аскъэлае иапэрэ футбол командэ ехьылІэгьэ стендэу Ерэстэм иІэпы-Іэгьоу Мэджэс (Хьакъуй) Саидэ ыгъэхьазырырэр ары.

Цэй Ерэстэм стендым кІэрыт, футболистмэ ясурэтмэ атеlабэзэ ыкlи зырызэу ацlэальэкъуацІэмэ къяджэзэ, хъишъэу апылъмэ Саидэ арегъэдэІу.

СэмэгумкІэ къебгъэжьэнышъ, ычІэгъырэ сатырым Бэрзэдж Абубачыр ыкъоу Хьазрэтаил, Уджыхъу Нухьэ ыкъоу Юр, Гъыщ Зулкъаринэ ыкъоу Заур; азыфагурэ сатырым итых: ГъукІэлІ Андзаур ыкъоу Казбек, Алашэ Ерэджыбэ ыкъоу Заурбый, Уджыхъу Абубачыр ыкъоу Аслъан, Бэгъу-

Ерэстэм зыуж ихьэгъэ Іо- шъэ Сергей ыкъоу Къырмыз; ашъхьагъырэ сытырымкІэ: Уджыхъу Сахьидэ ыкъоу Андзаур, Анцокъо Хьаджмосэ ыкъоу Аслъан, ГъукІэлІ Махьмудэ ыкъоу Юсыф, Цэй Аюбэ ыкъоу Ерэстэм, Еутых Абубачыр ыкъоу Андзаур, Еутых Мэсхьабэ ыкъоу Хьазраил, Сихьаджэкъо Юсыф ыкъоу Аскэр. Джары футболист пэпчъ тарихъэу пылъыр, -Ерэстэм. — Джыри зэ кІэсэгъэтхъы: зэкІэмэ анахь Іофыбэ зыпшъэ ифагъэр ГъукІэлІ Махьмудэ ыкъоу Юсыф ары. Ары командэм икапитаныгьэр. Футбол командэр зэрэпсаоу пштэми хъишъэ гъэшІэгъон пылъ.

> Теблэгъэн музеим, хъишъэм инэмыкі нэкіубгъохэми нэіуасэ зафэтшІын.

> 1958-рэ илъэсым тыгъэгъазэм ыкІэхэм адэжь Цэй Ерэстэм дзэ къулыкъур къыухи, икъуаджэу Аскъэлае къыгъэзэжьыгъагъ, комсомолым иучет хэуцожьыгъагъ. Ерэстэм къуаджэм къыфэзэщыгъ, зеплъыхьэ, щырекІокІырэ Іофыгъомэ ынаІэ атыредзэ, икъоджэгъу шъэожъыемэ Іэгуаор къызэрэрафэкІырэр, «футбол тешІэ» аlозэ зэрэджэгухэрэр инэплъэгъу къыредзэ. Егъэшlагъо кlaлэхэр джэгуным зэрэзэлъиштэ-

хэрэр. Анахьэу зылъыплъэрэр командэм икапитанэу ГъукІэлІ Юсыф. Юсыф футбол ешІэным хэшІыкІ фыриІ, итеплъэ емылъытыгъэу кloчlэшху, зэрэпсаоу джэгуным зыреты, иджэгогъухэр егъэдаlox, зэплъырэм ыгу илъыр къешіэ, къыфэlорышlэ.

Цэй Ерэстэм къуаджэм къызигъэзэжьыгъэм бэ темышlагъэу икъоджэгъу ныбжьыкІэхэм ящыІэкІэ-псэукІэ зэгъэфэгъэным июф хаплъэч еублэ къоджэ комсомол организацием исекретарь ІэнатІэ къыфагъэшъуашэ. А ІэнатІэр общественнэ ІофшІэнэу алъытэщытыгъ нахь, лэжьапкІэ пыльэу шытыгьэп. Апэдэдэ Ерэстэм иІофшІэн зэрэригьэжьагьэр комсомол организациер зыпкъ игъэуцожьыгъэныр ары. Комсомольцэ ерыуаджэ горэ тракторым тыриши, колхозым иІо фышІэ къызэрыкІоу ышІыгъагъ. КІалэр пчыхьэм Ерэстэм дэжь къакІуи къелъэІугъ «Узыфаеу пфэсымышІэн щыІэп тракторым сытемыщ» ыlуи. «Ар сэ сизакъоу зэшюсхын слъэквыщтэп, комсомольцэхэр къэугъойхи, зэlукlэм унашъоу щашlыгъэм еденоІт ж. «тры жет устат мафэм ипчыхьэ комсомольцэ . нэбгырэ 26-м (бзылъфыгъи 4-рэ кІэлэ 22-рэ хъущтыгъэх) щыщэу нэбгырэ 15 кlалэм къыугьоигъ. Ахэм яунашъокІэ тракторист ІофшІэныр зэрихьанэу къагъэнагъ. Джащ щегъэжьагъэу комсомол организацием изэlукІэ процент 80 — 100-м нэсэу къекІуалІэхэу, комсомол хэтыпкІэри игъом къатэу аублэжьыгъагъ. Ар Ерэс-

тэмкІэ апэрэ лъэбэкъугъ. ЯтІо-

джэм футбол командэ щызэхэщэгъэныр. А лъэхъанэм район гупчэм фэшъхьаф футбол командэ зиІэ къуаджэмэ ахэтыгъэп. «ГъукІэлІ Юсыф садэжь къясэгъащэ, - къырегьажьэ Ерэстэм Аскъэлэе къоджэ футбол командэм ихъишъэ. — Гухэлъэу сиІэри, ежь командэм икапитан ІэнатІэкІэ сызэрэщыгугъырэри есэІо. Зи химыІухьэу есІуагьэм къезэгьы. Сыдрэ Іофыгьо къэтэджыгьэми, Іо хэмылъэу Юсыф иІахьышІу хишІыхьэщтыгъ. Анахь къин къыщыхъугъэр кlалэмэ Іоф гъэнэфагъэ зэрямыІагъэр ары. Футбол шъофым икъыхэхын зэкІэ кІалэмэ ягупшысэ къыхалъхьагь. ЧІыпІэ заулэ ацІэ къыраІуагъ. Аужыпкъэм, Аскъэлаерэ чылагьоу Краснэмрэ азыфагу иІэ былымхъупІэм тыкъыщыуцугъ. Шъофым иукъэбзын кlалэмэ зи рагъэlуагъэп, пэнэ-кондэ зырызэу итыгъэхэр раупкІыгъэх. Ау къэбарыр къуаджэм щыІугъ, пчыхьэм ліыжъ ліыкіохэр тадэжь къэкІуагъэх. ЗэдэгущыІэгъу къин зэдытиlагъ. БылымхъупІэм щыщ чІыгу къытатынэу фэягъэхэп. Сыдэу щытми, кlaлэмэ рахъухьэгъэ шіоигъоныгъэр ерагъэу пхырыдгъэ-

ТищыкІэгъэщт псэолъапхъэхэм язэгъэуІуни Іоф къыфыпыкІыгъ. Мэзпэсым ХьэпакІ ыцІагъ. Ар къуаджэу Гъобэкъуае щыщыгъ. ИІэнатІэ дэхыгьэ имыlэу ыгьэцакlэу къэбар пылъыгъ. «Зэ ХьэпакІэ зыІузгъэкІэн, къыддимыштэмэ, нэмыкІ хэкІыпІэ теусэн» кІалэмэ къясіуи, ыужырэ мафэм инэфшъагъо сынэсэу Гъобэкъуае сыкІуагъ. СыкІэупчІи, мэзпэсым иунэ къыхэзгьэщыгь. Сызэджэм зиІэгъопэ лъэныкъо зибгырыпх дэгъэнэгъэ лІэу унэм къикІыгъэм (ыІэ лъэныкъо пытыжьыгъэп) сэлам есхыгь, Аскъэлае сызэрикІыгьэр, уахътэ иІэмэ, ихэбзэ Іоф пае сыдэгущыІэ зэрэсшІоигъор есІуагъ. Сэламым къыригъэгъэзэжьыгъ, унэм сыригъэблэгьагь, сигьэтІыси, «къаlo, сыодэІу» къысиІуагъ. Зыуж ситыр ыкІи тиІоф зэрэкІэкІырэ шІыкІэр фэспчъыгьэх. «Ащ фэдиз къиныбэмэ шъуапхырыкІыгъэмэ, сэ пхъэм шъущызгъэкІэнэп, тхьапш шъузыфаер?» къыІуагъ лІым. Метри 7-рэ сантиметрэ 20-рэ якІыхьагъэу тІу ыкІи метрэ пліырыплі якіыхьагъэу плІы зэрэтищыкІагъэр

«Дэгъу. Кlалэу къэбгъакlохэрэм къафэгъэпыт чъыг лъапсэхэмрэ тхьапэхэмрэ аухъумэжьынхэу бэрэ тауплъэкloу къыхэкІышъ», — къысиІуагъ мэзпэсым.

 Комсомол пшъэрылъэу афэтшІыгъэр зыгъэцэкІагъэхэр Бэгъушъэ Даутэрэ ГъукІэлІ Хьаджыбэч ыкъоу Нухьэрэ, — еІо Ерэстэм. — ГъукІэлІ Нухьэ ищытхъу Іалъ мэкъ джыри хэбгъэхъожьын плъэкіыщт ар кіэлэ чанэу зэрэщытыгъэр, комсомол организацием икомитет зэрэхэтыгъэр. Ар Мыекъуапэ кІуи зы илъэсэ курсым къыщеджагъ, футбол шъофыр зэрэбгъэхьазырыщт шІыкІэм ехьылІэгъэ брошюрэ кlалэмэ къафихьи шІухьафтынэу аритыгъагъ ыкІи ІэпэІэсэныгъэ хэлъэу зыщешіэщтхэ чіыпіэр аригьэгьэпсы-

ЫпшъэкІэ къыщиІотагъэхэм Ерэстэм къахигьэхъожьыгь Аскъэлаерэ чылагъоу Краснэмрэ азыфагу илъ гъогум ыужкІэ мыжъуакІэ тетэкъогъэным зыфежьэхэм комсомолым хэтхэри, колхозым иІофышІэхэри чанэу зэрэхэлэжьэгъагъэхэр.

Аскъэлае иапэрэ футбол командэ мэшІуачэу зэхигъэнагъэр непэ къызнэсыгъэми маблэ. ЫужкІэ къикІыгъэ ныбжьыкіэмэ ар шіухьафтын шіагъоу афэхъугъ, агъэкІуасэрэп, цІыфхэр агъэгушІоу мэджэгух.

ЕМЫЖ Муслъимэт.

О ТИЗЭДЭГУЩЫІЭГЪУХЭР

Ягъэхъагъэхэм ахагъахъо

Адыгэ Республикэм ик ІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІзу N 2-м идиректорзу, Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерзу Хъот Юныс гущы Гэгъу тызыфэхъум, агъэсэрэ спортсменхэр хэгъэгум изэГукГэгъухэм зэрахэлажьэхэрэр къытфиІотагъ.

— Къыблэм, Урысыем ащыкІорэ зэнэкъокъухэм кикбоксингымкІэ, ушумкІэ, КъокІыпІэм къыщежьэгьэ шъхьэзэкъо зэІукІэгъухэмкІэ тиспортсменхэр ахэлажьэх, медальхэр къащыдахы, — къытиІуагъ Хъот Юныс.

— Шъхьэзэкъо зэнэкъокъухэмкІэ тизэдэгущыІэгъу льыдгъэкІуатэ сшІоигъу.

Къыблэм щыкІогьэ зэІукІэгьухэм захэлажьэхэм, Урысыем икІэух зэІукІэгъухэм яІэпэІэсэныгъэ къащагъэлъэгъонэу нэбгыритфмэ фитыныгъэ къыдахыгъ. Илъэс 20-м нэс зыныбжьхэм язэнэкъокъу Роман Лепшин хэлэжьагъ, гъэхъагъэ зэришІыгъэм фэшІ Урысыем ихэшыпыкІыгъэ командэ аштагъ. Европэм изэlукlэгъухэу Словакием жъоныгъуакІэм щыкІощтхэм иІэпэІэсэныгъэ къащигъэлъэгъошт.

– Кристина Морозовам сыда къепІолІэщтыр?

Шъачэ Къыблэм изэнэкъокъоу щыкІуагъэм дышъэ медалыр къыщихьи, Урысыем икІэух зэнэкъокъоу Москва щызэхащагъэм Кристина Морозовам апэрэ чІыпІэр къыщыдихыгъ. Килограмм 70-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп ар хэт. Европэм изэнэкъокъоу Москва щызэхащэщтым Кристинэ зыфегьэхьазыры, тренер-кІэлэегъаджэр НэмытІэкъо Аскэр. Кристинэ бэкІэ тызыгъэгугъэрэ спортсменкэхэм ахэтэльытэ, гуетыныгъэ хэльэу зэlyкІэгъухэм якІолІэныр шэнышІу фэхъугъ.

- Анапэ пэгъунэгъу псэупІзу Цукъо кикбоксингымкІэ Къыблэм изэнэкъокъу щыІагъ. Ащ ыуж...

- Къалэу Омскэ финалым хэхьэрэ зэ-Іукіэгъухэу щыкіуагъэхэм тиспортсмени 4 ахэлэжьагъ. Илъэс 18-м нэс зыныбжьхэм язэlукlэгъухэм Кlыкl Руслъан кг 67-рэ, ятlонэрэ чІыпІэр къащыдихыгъ. Дунаим изэнэкъокъоу Ирландием мыгъэ щык ющтым имедальхэм ащыхигъэхъонэу тэгугъэ.

— Борсэ Астемыр зыныбжь икъугъэхэм якуп щэбанэ.

— Тиспортсмен ціэрыіомэ Астемир ащыщ, килограмм 57-рэ къещэчы. ЯтІонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ, Италием зыкІокІэ Европэм имедальхэм афэбэнэщт.

- КикбоксингымкІэ Урысыем икІэух зэІукІэгъухэм хэта ахэлэжьэщтыр?

- Мэлылъфэгъу мазэм и 15-м Ульяновскэ щызэнэкъокъущтых. Борсэ Астемир, Мэфэдз Азэмат, Людовиг Давтян зэlукlэгъухэм зафагъэхьазыры, тренерэу Сихъу Казбек япащ. Гъэхъагъэ зышІыхэрэр дунаим икі эух зэнэкъокъу агъэкіощтых.

- Тхэквондом зи къепІолІэщтба?

— Гъэтхапэм и 31-м Урысыем изэlукІэгъухэр Татарстан къыщызэІуахыщтых. Кристина Дюбинар, Даур Къадырбэч дышъэ медальхэм афэбэнэщтых, тренерэу Василий Есиныр япащ.

— ТизэдэгущыГэгъу зыщытыухыщтым зэнэкъокъухэм спортсменхэр ахэлэжьэнхэмкІэ ІэпыІэгъу къышъуфэхъурэмэ ацІэ къытфепІо тшІоигъу.

– Адыгэ Республикэм и Правительствэ, физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат лъэшэу тафэраз. Зэхэщэн ІофыгъохэмкІэ яшІуагъэ къытагъэкІы, къытфэгумэкІых. Тиспортсменхэм ар къагурэю, медальхэм яшъыпкъэу афэбанэх.

— Шъуимедальхэм ахэжъугъэхъонэу тышъуфэлъаІо.

Тхьашъуегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Хъот Юныс.

О ДЗЮДО

Тибатырхэм ямедальхэр

Телефонкіз къатыгъ. Урысыем дзюдомкІэ изэнэкъокъу Налшык шэкіо.

Илъэс 23-м нэс зыныбжьхэр лыр къыфагъэшъошагъ.

апэрэ чІыпІэхэм афэбанэх. Адыгэ Республикэм ибатырхэм ащыщэу Ордэн Заур тыжьын меда-

Пщыжъхьаблэ щапІугъэ Ордэн Заур килограмм 73-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп щыбэнагъ, зэІукІэгьуи 4 къыхьыгъ. ЯтІонэрэ чІыпІэр къызэрэфагъэшъошагъэм фэшІ тыфэгушІо. Тренерэу Беданэкъо Рэмэзан ипащэу

къыкІэлъыкІощт зэнэкъокъухэм зафегъэхьазыры.

ТІуапсэ зыщызыгъэсэрэ Ацумыжъ Азамат, кг 60, ятІонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. Тренерэу зыгъасэрэр Нэгъуцу Джамболэт.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

КІ уххэм тяжэ

«АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ — «Астраханочка» Астрахань — 27:32 (13:15, 14:17). Гъэтхапэм и 25-м Мыекъуапэ щызэІукІагъэх. Зезыщагъэхэр: О. Тарасиков, И. Чернега — Краснодар. «Адыиф»: къэлэпчъэІутхэр: Рябцева, Баскакова, ешІакІохэр, къэлапчъэм Іэгуаор зэрэдадзагъэм ипчъагъ: ШъэоцІыкІу — 1, Серадская — 5, Грбавчевич — 1, Никитина — 5, Исаченко — 4, Смоленцева — 3, Куцевалова — 2, Портягина — 4, Чешенко, Леминова, Головко — 2, Уджыхъу, Шичкина.

Москва икомандэу «Лучым» «Адыифыр» зэрэтекІуагъэм тигъэгушІуагъ. «Астраханочкэр» «Лучым» ебгъапшэмэ, Астрахань иешІакІохэр нахь лъэшых. Ар къыдэтлъытэзэ, «Адыифым» текІоныгъэр къедгъэхьы тшІоигъоу Іэгу тыфытеощтыгь. ЕшІэгьур заублэм, бысымхэр хьакІэхэм апэ ишъыгъэх: 5:2, 8:4,9:5. «Астраханочкэр» ащ фэдэ пчъагъэхэм язэгъыщтыгъэп, нахьыбэрэ ыпэкІэ къилъэу фежьагъ.

Урысыем ихэшыпыкІыгъэ командэ хэтхэу Виктория Калининар — ар Мыекъуапэ щыщ, Анна Вяхиревар, Людмила Постновар «Астраханочкэм» щешІэх. Л. Постновар дунаим щызэлъашіэ. Хьакіэхэм зэіукіэгъур зэрэтшІуахьыгъэр тыгу къеуагъ, ау ащ пае типшъашъэхэр лъэшэу къэтыубыхэрэп.

Юлия Куцеваловар, Милица Грбавчевич, Анастасия Серадскаяр къэлапчъэм пэчыжьэхэу лъэшэу адзыгъэ Іэгуаор хъагъэм зэрифэщтыгъэм къыхэтхыгъэр сэнаущыгъэ ин типшъашъэхэм зэрахэльыр ары. УхъумакІохэр къябэныхэзэ арэущтэу пчъагъэм зэрэхагъахъощтыгъэм тигъэгушІощтыгъ.

Елена Портягинам Іэгуаор къа-ІэкІихызэ псынкІэу къэлапчъэм зэрэдаощтыгъэм, Ольга Исаченкэр гупчэм итэу ухъумакІохэр къызэринэкІынхэмкІэ хэкІыпІэу къыгъотыхэрэм уасэ афэтэшІы. ЕшІапІэм ыбгъухэм ащешІэхэ-

рэ ШъэоцІыкІу Миланэ, Виктория Смоленцевам, Анна Головко уащытхъунэу уахътэ къыхэкІыгъ.

«Адыифым» иІофхэр лъызымыгъэкІуатэрэр хэушъхьафыкІыгъэу къэтэю. Командэм иешакіэ къыфэгъотырэп, зыпкъ итэу зэнэкъокъум хэлажьэрэп. «Астраханочкэр» ошіэ-дэмышіэу ыпэкіэ зэрилъырэм ишІуагъэкІэ хъагъэм бэрэ Іэгуаор редзэ. «Адыифым» ащ фэдэ ешІакІэм зыфигъэсагьэгоп, ар пэрыохъу шъхьа!э къы-

Наталья Никитинар псынкізу зэрэгупшысэрэм, къэлапчъэм Іэгуаор дидзэнымкІэ хэкІыпІэ къы-

зэригъотырэм фэшІ нахь къахэтэгъэщы. «Адыифым» иешlaкlэ зэрэхигъахъорэр дэгъу, ау щыкlагъэхэм ядэгъэзыжьын къызэрехьылъэкІырэм упчІабэ къегъэтэджы. «Астраханочкэм» зэрэдешІагьэм фэдэу Ставрополь, Ижевскэ, Уфа якомандэхэм янэкъокъумэ, нахь лъыкІотэщт, атекІон ылъэкІышт

«Лучыр» «Ставропольем» lyкІэщт, «Адыифыр» Ижевскэ щешІэщт, зэіукіэгъухэм якіэуххэм ялъытыгъэр бэ, апэ ит командиймэ ахэфэщтхэр къэнэфэщтых.

Пресс-зэјукјэр зэрэкјуагъэм хэушъхьафыкІыгъэу тыкъытегушыІэшт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыісэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -идоГет еІпиІн шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №ТУ23-00916

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 152

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьа Іэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Гъогъо **3ap**